

[Fischer]

Begrundelse

Ifølge Kriminalforsorgens cirkulære af 18. marts 1986 om udgang til indsatte forudsætter udgang, at fare for misbrug ikke antages at foreligge. I de tilfælde, hvor den indsatte er dømt for f.eks. grovere voldsforbrydelser, skal der udvises særlig forsigtighed.

Medierne har i den senere tid omtalt en sag, hvor en person, som afsonede en dom på 2 års fængsel for vold af særlig farlig karakter, under udgang har begået drab. Det fremgår endvidere af et indlæg i Ekstra Bladet den 12. januar 1989, at den pågældende siden påbegyndelsen af afsoning af dom i juli 1988 allerede har haft udgangstilladelse otte gange.

På den baggrund bedes ministeren oplyse, om han finder, at der er behov for at indskærpe og præcisere de gældende regler for udgang over for fængselsmyndighederne.

Svar (19/1 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Efter de gældende regler er det en forudsætning for tilladelse til udgang, at fare for misbrug ikke antages at foreligge. Drejer det sig om indsatte, der er dømt for farlig kriminalitet, skal der udvises ganske særlig forsigtighed ved vurdering af misbrugsfaren. I sådanne sager skal der endvidere indhentes en udtalelse fra den politimester, der har behandlet straffesagen.

Med hensyn til den sag, der er nævnt i begrundelsen for spørgsmålet, kan det oplyses, at den pågældende blev varetægtsfængslet den 10. april 1988 og den 2. juni 1988 idømt en straf af fængsel i 2 år for grov legemsbeskadigelse. Han overførtes den 5. juli 1988 til Statsfængslet på Kragsskovhede, hvor han efter indhentet udtalelse fra vedkommende politimester fik tilladelse til uledsaget udgang fra den 5. august 1988. Han gennemførte herefter uden uregelmæssigheder flere udgange.

Den pågældende har under anstaltsopholdet forekommet upåfaldende, og der i øvrigt handlet i overensstemmelse med de gældende regler om udgang. Sagens ulykkelige udfald må derfor anses for helt upåregneligt.

På den baggrund finder jeg ikke, at der er grundlag for at foretage indskærpelse af reglerne.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at den arbejdsgruppe, der er nedsat under Straffelovrådet for at udar-

bejde et udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf, forventes at afgive indstilling i løbet af sommeren. Der bliver således inden for overskuelig tid lejlighed for Folketinget til at tage stilling til straffuldbyrdelsesreglerne, herunder reglerne om udgang.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) *Forhandling om redegørelse nr. R 12:*

Redegørelse af 16. december 1988 om arbejdsmarkedets strukturproblemer.

Af arbejdsministeren (Henning Dyremose).

(Redegørelsen anmeldt 16/12 88. Redegørelsen givet 16/12 88. Beslutning om forhandling 10/1 89).

Forhandling

Kaj Poulsen (S):

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at vi står midt i en omfattende omstillingsproces. En række samfundsstrukturer skal ændres, og hvis det danske samfund ikke skal miste sin dynamik, må der naturligvis også tages fat på de strukturproblemer, der er på arbejdsmarkedet. Moderniseringen af disse strukturer kræver en konstruktiv og offensiv holdning til både ny teknologi og uddannelsesindsats. Det kræver naturligvis også vilje og nytænkning, hvad angår løn og ansættelsesvilkår, når vi skal i gang med disse debatter, samt vilje og mod til at bryde gamle, udtjente strukturer om.

Det er Socialdemokratiets opfattelse, at den redegørelse, vi her har til debat, og de signaler, regeringen på det sidste har udsendt vedrørende debatten, ikke er af konstruktiv og offensiv karakter, hvad angår arbejdsmarkedspolitikken. I torsdags, den 19. januar, velsignede arbejdsministeren os med udtalelser både tidligt og sent. I B.T. tidligt ville ministeren gerne lave besparelser for at kunne sænke skatterne. I tv sent ville ministeren have erhvervslivets støtte ud af a-kasse-lovgivningen, og selv om det var en svagere melding, end det var i B.T., fremgik det dog, at hensigten med at fjerne hjemsendelsesreglerne og reglerne om supplerende dagpenge også var skattelettelser. Det var udgangspunktet for regeringens tanker.

Lad mig slå fast, at det ikke er Socialdemokratiets opfattelse, at de ledige skal betale for

[Kaj Poulsen]

skattelettelser af den karakter, som ministeren har offentliggjort. Vi mener, at det er en fejlslagen politik, og vi mener, at på den måde kommer vi til at debattere arbejdsmarkedets strukturproblemer ud fra en defensiv holdning.

Socialdemokratiet tager gerne del i en debat om strukturtilpasning på arbejdsmarkedet, men vort udgangspunkt er, at vi ønsker at bruge kræfterne på en effektiv og aktiv arbejdsmarkedspolitik med et betydeligt indhold af uddannelse til de personer på arbejdsmarkedet, som har behov for at få fornyet deres kvalifikationer, i stedet for, som vi i alt for stor udstrækning har gjort det i Danmark, at yde en arbejdsmarkedspolitisk indsats ud fra en passiv forsørgelsesbetragtning. Vi må prøve at satse politisk på at få kvalifikationer, uddannelser osv. i gang. Vi har lavet et forslag sammen med regeringen, som er et godt første skridt på vejen, men vi skal naturligvis videre.

Vi tror, at behovet for de kvalifikationer, som de personer, der er på arbejdsmarkedet, må have, skal opfyldes for at svare til både nutidens og fremtidens krav. Derudover tror vi, at arbejdsstyrkens kvalifikationsniveau formentlig er det eneste eller det bedste redskab til, at vi kan få taget hul på vores evindelige lavtlønsproblem. Vi synes, at nogle af de tanker, regeringen ifølge forslaget gør sig om styring af uddannelserne, kan være spændende at få en debat om, f.eks. hvordan vi får effektiviseret uddannelser, således at de bliver efterspørgselsstyret i så stor udstrækning som overhovedet muligt.

Vi står stadig væk efter denne redegørelse fra ministeren tilbage med spørgsmålet – idet vi mener, at der nu kan stilles en hel række spørgsmål om, hvad regeringen mener, idet der ikke er nogen afklaring – om det er hensigten, som regeringen gav udtryk for det forleden dag, at det er de ledige, der nu skal holde for, for at man kan give de højerelønnede og bedrestillede – A-holdet på arbejdsmarkedet – skattelettelser. Eller er det regeringens opfattelse, at erhvervslivet skal bære den forøgelse af omkostningerne, som fremgik af arbejdsministerens udtalelser forleden dag, på 6 mia. kr.? Er det regeringens hensigt med de tanker, der er lagt frem?

Jeg må sige til regeringen, at det ikke er Socialdemokratiets opfattelse, at nogen af de to modeller kan bruges. Det, vi naturligvis i stedet

skal tage fat på, er at se på, hvordan vores arbejdsmarked har fungeret, og derudfra prøve at lave de strukturændringer, der er behov for.

Baggrunden for, at vi har et meget fleksibelt arbejdsmarked i Danmark, som har betydet, at det har været forholdsvis nemt at hjemsende mennesker på supplerende dagpenge og afskedige mennesker, har naturligvis været det sikkerhedssystem, som arbejdsmarkedet har i form af vores a-kasse-system. Det er baggrunden for, at det danske system har været opbygget sådan, at man har villet give de muligheder på arbejdsmarkedet, og i det omfang dette trykkesystem udhules, forringes eller helt fjernes, vil kravet om trykkesystem naturligvis blive ændret til et krav om trykkesystem i ansættelsen. Jeg kan sige til regeringen, at selv med den lyst, vi har til at debattere disse ting, er der for Socialdemokratiet en klar og bastant sammenhæng.

Vi kunne også sætte spørgsmålstejn ved – når vi har taget fat på det på den måde, ministeren har gjort det på – om det ikke skulle have en afsmittende virkning på præmien, hvis forsikringsbetingelserne forringes betydeligt i forhold til det, man kender i dag. Men det er noget af det, der kan snakkes om.

Det sikkerhedssystem, vi har i Danmark, er klart anderledes end det, man har andre steder. Vores a-kasse-system er klart bedre end det, man har i lande, vi kan sammenligne os med. Det hænger sammen med, at de andre lande har betydelig stærkere trykkesystemer og en betydelig mere aktiv arbejdsmarkedspolitik, hvor folk bliver sendt på arbejde eller i uddannelse, hvis der opstår ledighed.

De regler om bloktilskud, som også er beskrevet i redegørelsen, eller et lønstyringssystem og en ny finansieringsordning må vi klart tage afstand fra. De økonomiske »vildmænds« tanker, som partiet Venstre i nogle år har arbejdet med, viser klart, at man ikke har taget udgangspunkt i, hvordan systemerne fungerer. Problemstillingen i vismændenes opstilling er fuldstændig forkert.

I øvrigt vil jeg i forbindelse med diskussionen om finansiering af a-kasse-forsikringssystemet nævne, at vi siden 1982 har ændret den fra, at 12 pct. af udgifterne i 1982 blev finansieret af arbejdsmarkedets parter, til i dag 35 pct., så der er sket en væsentlig ændring af systemet.

Vi deltager gerne i den debat, som ministeren også tager fat på: om forenklingen af a-kasse-

[Kaj Poulsen]

systemerne og arbejdsmarkedssystemerne – meget gerne – men jeg vil sige, at den regering, vi har haft siden 1982, tidligt og sent har snakket forenkling, og a-kasse-området er blevet en jungle af forordninger og regler. Det er ikke kun regeringen, der er skyld i det. Det sidste forlig, vi har lavet, har selvfølgelig heller ikke hjulpet på sagerne. Vi har også medvirket til det – lad det være sagt! Men jeg vil også sige, at vi meget gerne deltager i en forenkling, for det er utrolig svært for a-kasserne at styre området.

Ministeren nævner også tankerne om indslusningsløn, eller også er det de økonomiske vismænd, der har taget fat på debatten. Jeg vil sige til ministeren, at hvis vi overhovedet skal gå ind på de tanker og i en debat om indslusningsløn, skal det være som led i en ungdomsgaranti. Vi deltager ikke i debatter om indslusningsløn, når man i Holland og andre steder har erfaring for, at det, vismændene tror, ikke virker. Eller sagt på en anden måde: Vi vil ikke til at omstille de unge til en tyendeøkonomi ifølge en ordning, som vi ved ikke fungerer. Tankerne og problemstillingen fra vismændenes side er forkert. Hvis det kan blive som led i en ungdomsgaranti og uddannelsesgaranti for de unge, så lad os diskutere det.

For at få fat på de problemer, der ligger i redegørelsen – og der ligger problemer – skal vi have afklaret, hvad det egentlig er, vi beskæftiger os med. De statslige udgifter på området er selvfølgelig meget høje. Normalt siger man, at de er til udbetaling til ledige medlemmer. Men det er ikke sandt. Vi skal selvfølgelig for at kunne klare arbejdsmarkedets strukturproblemer have afklaret, hvad det er for problemer, og hvad er det for beløb, vi har at operere med. Vi skal selvfølgelig have delt op, hvad der bruges til uddannelsesområdet. Hvor meget uddannelsesstøtte ligger der i udbetalingerne på a-kasseområdet? Vi skal have at vide, hvor meget der bruges til iværksætterordninger. Vi skal have at vide, hvor meget der bruges til efterløn. Vi skal have at vide, hvor meget der bruges til hjemsendelse og supplerende dagpenge. Det er i hvert fald ikke 6 mia. kr., som ministeren sagde forleden dag. Det tror jeg ikke. Man har vist hentet eksperter i Århus for at komme op på 6 mia. kr. Det tror jeg ikke på. Jeg synes, det er af afgørende betydning, at vi får at vide, hvad det er for tal, vi skal operere med, fordi det, der bliver tilbage, bliver jo det, som man udbetaler til

ledige, og det er ikke det store beløb, som fremgår af finansloven. Derfor er det klart, at vi skal have dissekeret disse tal.

Jeg vil slutte af med at sige, at efter at jeg har læst denne redegørelse, er det pludselig gået op for mig, hvad statsministeren mente, da han sagde, at ideologi var noget bras. Redegørelsen er en gang ideologisk, liberalistisk-konservativ ideologi, som jeg synes man skulle have ryddet den for, før vi tog fat på en debat. Hvis der er de store problemer med bureaukrati, regelforenklinger osv. på arbejdsmarkedet, kan jeg ikke forstå, hvorfor der ikke i afbureaukratiseringsrapporten fra regeringen står noget som helst om a-kasserne.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Selv om det ikke er hr. Kaj Poulsens redegørelse, vi skal diskutere, men derimod arbejdsministerens, og konklusionen på debatten meget vel kan vise sig at blive, at hr. Kaj Poulsen – og dermed Socialdemokratiet – og SF ikke er så uenige endda, bliver jeg nødt til at spørge hr. Kaj Poulsen, om det er den højeste form for købmandskræmmeri, der ligger i de bemærkninger, som hr. Kaj Poulsen kom med vedrørende indslusningsløn til unge. Vi ved af erfaring – ikke mindst fra Holland – at det bestemt ikke er nogen god løsning at give unge mennesker en specielt lavere løn end alle andre og ikke overholde overenskomsterne for dem. Det har ikke i Holland ført til, at man har et lavere antal ungdomsarbejdsløse, tværtimod har man faktisk flere ungdomsarbejdsløse i Holland, end vi har herhjemme, så det vil ikke være nogen god idé at sige, at bare lønnen bliver sat tilstrækkelig langt ned, skal de unge nok komme i arbejde.

Det siger hr. Kaj Poulsen på den ene side. På den anden side siger han, at vi kan overveje en model for indslusningsløn, hvis vi vel at mærke får en ungdomsgaranti. En ungdomsgaranti betyder som bekendt, at de unge sikres arbejde eller uddannelse. Det sidste er vi enige i. Vi har arbejdet sammen om en ungdomsgarantiordning igennem mange år. Vi var tæt på at få den lavet i 1982, men så kom butiksskiftet desværre, og de borgerlige tog over.

Men vi er nødt til at spørge hr. Kaj Poulsen, om det nu virkelig er Socialdemokratiets mening, at en indslusningsløn for unge er det, der

[Lilli Gyldenkilde]

skal til i den nuværende situation for at hjælpe på arbejdsløsheden for de unge, for så er det ganske nyt, og så synes jeg da, det skal markeres tydeligt.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Man får indtryk af, at den korte bemærkning, vi lige har hørt, var et udtryk for, at fru Lilli Gyldenkilde kan lide at se sit navn i Folketingets forhandlinger ofte.

Når jeg i mit indlæg gjorde opmærksom på, at ungdomsløn, indslusningsløn, ikke må være tyendeløn, og henviste til de hollandske ordninger, som fru Lilli Gyldenkilde selv henviser til, kan jeg slet ikke forstå, hvorfor spørgsmålet stilles.

Det, vi siger, er: Vi kender indslusningsløn på arbejdsmarkedet. Vi har jo lærlingelønnen på arbejdsmarkedet, og når den er et led i en uddannelsesaftale, har vi ingen betænkeligheder. Lad os se på, hvordan vi kan få klaret det, således at vi kan kombinere det med en uddannelsesgaranti, men det bliver ikke de hollandske ønsker, fru Lilli Gyldenkilde skal vente sig. I så fald bliver det fru Lilli Gyldenkildes længe nærede ønske om at komme til at sidde på skødet af arbejdsministeren og forhandle, der kommer til at afgøre det. Det bliver ikke med Socialdemokratiets støtte. Det er afgjort.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det bliver ganske kort, for jeg skal selvfølgelig ikke tage fat på hr. Kaj Poulsens sædvanlige perfidier, men blot konstatere, at det er med glæde, jeg hører, at det ikke er den indslusningsløn, som tidligere har været på tale, og vel næppe heller kan blive den, der er i vores arbejdsministers tankebaner, der kan blive en realitet for Socialdemokratiet. Det fik jeg afklaret. Det var mit ærinde og ikke at sidde på skødet af hverken hr. Kaj Poulsen eller arbejdsministeren.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er en tiltrængt og meget vigtig debat, arbejdsministeren lægger op til med denne redegørelse.

Hvis vi i Danmark vil fastholde og udbygge vores placering som et velfærdssamfund, hvis

vi vil have vækst i såvel livskvalitet som i samfundsøkonomi, må vi sikre os de bedste muligheder for at tage imod de udfordringer og chancer, som den tiltagende internationalisering, den tiltagende konkurrence og den hastige teknologiske udvikling giver os.

I den forbindelse er det overordentlig vigtigt, at strukturen og tilpasningsmekanismerne på vores arbejdsmarked er indrettet og fungerer optimalt. For et lille land er det af stor betydning at sikre arbejdsstyrken et meget højt kvalifikationsniveau og en meget høj faglig og geografisk mobilitet, for derigennem kan vi pleje og styrke vores evner til hurtig tilpasning, omstilling og udvikling. Her er vores største fordele, og de skal udnyttes maksimalt. Derfor er det så vigtigt at overvåge, om de strukturmæssige vilkår, vi giver os selv, er de rigtige og de bedste, eller om de har utilsigtede blokerende virkninger.

Vismændene kommer unægtelig med nogle interessante betragtninger efter at have gået nogle af arbejdsmarkedets strukturproblemer efter i sømmene. Vismændene peger på, at en stram indkomstpolitik kunne være et middel til at løse vores dobbelte økonomiproblem med både et stort betalingsbalanceunderskud og en stor arbejdsløshed. Problemet er imidlertid at gennemføre en indkomstpolitik, som på én og samme tid er stram og effektiv, simpelt hen fordi den dominerende del af lønmodtagerne ikke er motiveret for at udvise løntilbageholdenhed. Den sammenhæng, der er mellem lønudviklingen og udviklingen i ledigheden, og som også er blevet erkendt af bl.a. LO i fælleserklæringen fra december 1987, opleves ikke af den overvejende del af lønmodtagerne og deriblandt af dem, der har størst indflydelse på løndannelsen. Størstedelen af ledigheden bæres nemlig af en meget lille gruppe, og udsving i beskæftigelsen har derfor en tendens til at berøre nogenlunde den samme personkreds. Det faktum skal sammenholdes med, at de beskæftigede heller ikke på anden måde oplever direkte konsekvenser af en stigende ledighed.

Vismændene bruger et udtryk, som jeg ikke bryder mig meget om, men de taler direkte om arbejdsmarkedets insider og outsider, om et såkaldt A- og B-hold, og de giver nogle konkrete forslag til at rette op på den skæveling. Der peges på muligheder for at give insiderne, de beskæftigede, en økonomisk motivation for at

[Pia Christmas-Møller]

påtage sig deres del af ansvaret for beskæftigelsesudviklingen, og der peges på en forstærket uddannelsesindsats.

I den konservative folketingsgruppe er vi stærkt optaget af at overveje, hvordan disse to hovedprincipper kan omsættes, og vi er derfor meget tilfredse med, at netop disse to principper føres igennem i arbejdsministerens oplæg til debat. Der er for os ingen tvivl om, at uddannelsesindsatsen bliver af afgørende betydning i de kommende år, ikke mindst må voksen- og efteruddannelse prioriteres højt i en aktiv arbejdsmarkedspolitik. Der er behov for såvel en højnelse af de almene kvalifikationer f.eks. i sprog, og der er behov for forbedrede muligheder for en specifik ajourføring. Der er behov for et tæt samarbejde mellem den enkelte, virksomhederne og det offentlige. Indsatsen skal koordineres bedre, og den skal i videre udstrækning, end tilfældet er i dag, afspejle de lokale og regionale behov. Også fleksibiliteten skal styrkes, bl.a. ved udbud af flere deltidsuddannelser og ved en udvidelse af mulighederne for at modtage undervisning i fritiden. Vi skal væk fra den stive og forældede tankegang om, at tilegnelse af kompetencegivende kvalifikationer kun undtagelsesvis og nærmest på trods kan opnås uden for det forkromede og flerårige uddannelsessystem. Kompetence har at gøre med kvalifikationer hos den enkelte.

En forstærket og målrettet uddannelsesindsats med en mangfoldighed af veje til at opnå den nødvendige og efterspurgte kompetence er et vigtigt redskab i bestræbelserne på at nedbryde de stive faggrænser. Mobiliteten vil få et skub, og de mest arbejdsløshedsbelastede vil få en chance på arbejdsmarkedet. En målrettet modulopbygget og behovsbestemt voksenuddannelsesreform, som krydser hidtidige faggrænser og forskellige brancher, vil uden tvivl gøre det lettere for den uddannelsesmæssigt set svagere del af arbejdskraften.

Her må vi også appellere til organisationerne. Vi må appellere om, at de bidrager konstruktivt til at nedbryde de stive og forældede faggrænser med henblik på at sikre et dynamisk arbejdsmarked. Det er jo, når alt kommer til alt, deres egne medlemmer, det handler om, og det er deres egne medlemmers interesser på lang sigt. Det er igennem en øget mobilitet, at vi kan sikre de mest arbejdsløshedsbelastede den bedste chance for et løft på arbejdsmarkedet.

Arbejdsministerens opfordring til arbejdsmarkedets parter om at indføre en indslusningsløn for unge deler vi. Det kan give de mange unge, der endnu ikke har fået en fod ind på arbejdsmarkedet, en chance. Når vismændene peger på, at der kunne være grund til at gennemføre en finansieringsreform af dagpengesystemet, er vi i den konservative gruppe ikke uenige. Vi mener derfor, at spørgsmålet må drøftes grundigt her i Folketinget og mellem arbejdsmarkedets parter. Det skal ikke skjules, at det er en uhyre kompliceret sag. Vismændene nævner forskellige muligheder: en ren bloktilskudsmodel og en øremærket skattemodel kombineret med generelle skattelettelser. Bloktilskudsmodellen lyder umiddelbart enkel og ligetil, men den konkrete udformning er nok så afgørende for, om de praktiske virkninger også lever op til hensigten. Kontingentforskelle mellem de enkelte a-kasser og kontingentspring inden for den enkelte a-kasse inden for korte tidshorisonter kan være så voldsomme, at utilsigtede virkninger alene bliver resultatet.

Også ideen om at knytte kontingentbidraget til lønstigningstakten er værd at se nærmere på. Vi finder i det hele taget, at det er afgørende, at vi får et grundigt analysearbejde sat i gang, og at vi får en grundig og indgående debat i alle dele af samfundslivet. Sagen er vigtig nok.

Vi finder, det er væsentligt, at arbejdsmarkedets parter spiller og fortsat spiller en væsentlig og udfarende rolle i forbindelse med løsningen af arbejdsmarkedets strukturproblemer. Derfor hæfter jeg mig specielt ved, at arbejdsministeren i redegørelsen tilkendegiver, at han vil tage initiativ til at drøfte de centrale spørgsmål med parterne efter midtvejsforhandlingerne. Jeg fornemmer på S-ordføreren, at Socialdemokratiet også er parat til at indgå i en konstruktiv drøftelse.

Må jeg slutte af med et citat fra Informations leder den 23. januar 1989, som efter min mening demonstrerer, hvor alvorlige tingene er:

»Det seneste opsving i produktion og efterspørgsel løb jo for kun to-tre år siden død i lønstigninger som følge af flaskehalse og mangel på arbejdskraft, samtidig med at arbejdsløshedsviseren officielt stod på 200.000! Det må ikke ske igen.«

Således skrev altså Information den 23. januar 1989.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det, der får mig til at tage ordet, var, at jeg kunne forstå, Det Konservative Folkeparti var optaget af en af de modeller, som vismændene har givet udtryk for kunne være bæredygtig i den situation, vi er i, altså den model, der angav, at hvis A-holdet på arbejdsmarkedet krævede lønforhøjelser, skulle kontingenterne stige. Jamen skulle vi nu ikke tænke os om og se, hvor det er, vismændene tager fejl? Hvad har vi årelang erfaring for her i Danmark? Fordi vi har valgt at finansiere vores offentlige udgifter igennem direkte beskatning, har vi årelang erfaring for, at folk kræver lønforhøjelse, når deres omkostninger stiger, altså når familiens omkostninger stiger. Hvis man sætter en automatik ind her, vil den have virkning som skruen uden ende i et system, hvor der ikke alene vil stilles krav til arbejdsgiveren om at betale den omkostningsforøgelse, det vil være at skulle betale et forøget kontingent, men for at lønmodtagerne kan få pengene i lommen til at betale kontingentet med, skal der altså udbetales det dobbelte, for at skatten kan få sit.

Det vil betyde, at vi igen sætter en omkostningsskrue i gang, og derfor forstår jeg slet ikke, at Det Konservative Folkeparti er optaget af så vilde ideer fra de økonomiske, ja, vildmænd – lad os kalde dem det. Jeg synes faktisk, deres tanker ifølge det sidste brev, de har skrevet, er fuldstændig uigennemtænkte og bærer tydeligt præg af, at ingen af dem overhovedet har beskæftiget sig med eller har overvejet, hvordan det danske arbejdsmarked fungerer, og det synes jeg godt de kunne have gjort en indsats for at sætte sig ind i.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg ved ikke, om det er for meget at forlange af hr. Kaj Poulsen, at han hører en lille smule efter, hvad det er, der bliver sagt. Det, jeg sagde på den konservative gruppes vegne, var, at vi var meget optaget af de ting og de sammenhænge, som vismændene pegede på. Vi mente, at de grundlæggende principper, de fremhæver i forbindelse med deres forslag til løsninger, er rigtige, nemlig for det første at sikre en stærkt udvidet indsats på voksenuddannelsesområdet og for det andet at gennemføre et større element af

økonomisk incitament for den del – og det er den største – af lønmodtagerne, som ikke bærer nogen særlig del af ledighedsbyrden, men som til gengæld er ansvarlig for lønstigningstakter, for en omkostningsudvikling, som er med til at sikre, at vi får en negativ udvikling i ledigheden. Det var, hvad jeg sagde.

Med hensyn til de konkrete forslag pegede jeg på, at det er vigtigt, at vi fordomsfrit går ind i en diskussion, at vi fordomsfrit analyserer, hvilke virkninger de vil have. Jeg har på ingen måde lagt mig fast på den ene model frem for den anden. Det kunne i øvrigt tænkes, at der var en helt tredje model, som ville være mere egnet til at nå de mål, som vi rent faktisk fremhævede at vi gerne ville nå. Det er afgørende for os, at vi når i mål med de ideer, vi har på området, at vi får opløst stivheden på arbejdsmarkedet, at vi får sikret, at det ikke er de samme mennesker, der gentagne gange skal bære ledigheden, at vi sikrer, at vi får en nedadgående kurve på ledighedsområdet ved at få en lønstigningstakt, som er ansvarlig.

Det er vores holdning på området, og vi går ind i denne debat åbent og fordomsfrit og lægger os ikke fast på nogen bestemt detaljeret model.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Arbejdsministeren ønsker på regeringens vegne en fordomsfri debat om arbejdsmarkedets strukturproblemer, som jo i realiteten er en meget for høj ledighed og en for lille produktion. Denne debat er SF parat til at gå ind i med det udtrykkelige ønske, at fordomme så også lægges på hylden og der tages reel stilling til, hvad der faktisk udtrykkes af SF.

Redegørelsen bygger på vismandsrapporten fremlagt i juni 1988. Den vakte jo postyr, fordi den i hovedsagen hviler på det synspunkt, at det er lønmodtagernes egen skyld, at vi har den alt, alt for store ledighed. Vi har hørt det gentaget her af fru Pia Christmas-Møller. Lønnen er for høj, siges der, og dagpengene er for høje, og regeringen bygger så videre på vismændenes tankegang, uden at der i øvrigt tales om, at man nu i årevis har forsøgt at forgyldte erhvervslivet med den ene lettelse efter den anden, uden at det har ført til de arbejdspladser, der er brug for.

Vi mener ikke, at vismændene ser rigtigt. Det skal ikke forstås derhen, at lønnen ikke spiller

[Lilli Gyldenkilde]

nogen rolle og godt kan stige væsentligt i de kommende år, fordi det gør den, og den kan ikke stige for alle i de kommende år. Men der er altså grupper, der er nede på at tjene ca. 58 kr. i timen, hvilket bestemt ikke er nogen høj løn, skal jeg hilse og sige. Der skal være plads til forhøjelser til de lavtlønnede; det er jo især ufaglærte og korttidsuddannede, og det ved vi også hvad er: det er især kvinder og specialarbejdere. Jeg skal i øvrigt sige, at ligelønnen skal opprioriteres, og det håber jeg vi er enige om.

Jeg skal også sige, at det jo er de samme grupper, der bærer størsteparten af arbejdsløsheden, og det betyder, at de indgreb, som vismændene foreslår: hård indkomspolitik og nedsatte dagpenge til de ledige, vil ramme de mest udsatte grupper hårdest og dobbelt. Det er ikke nogen rimelig måde at lave det på.

Det skal ikke glemmes, at en indkomspolitik, gennemført enten af Folketinget eller via overenskomster, stort set kun rammer dem, der arbejder under stive lønsystemer og den offentlige sektor, mens de andre lønsystemer har løfteparagraffer og muligheder for husaftaler, hvilket betyder, at de har muligheder for lønforhøjelser inden for overenskomstperioden. Og sidst, men ikke mindst ved vi jo, at udbud og efterspørgsel spiller en hovedrolle her.

Når det er sagt, skal det også siges, at regeringen vel aldrig i nyere tid har haft så gode muligheder som nu for at få et resultat igennem, der ikke vil slå dansk økonomi yderligere i stykker. Der er ingen, som ikke ved, at det står galt til med dansk økonomi. Betalingsbalanceproblemet kender vi alle sammen, og derfor er fagbevægelsen jo også utrolig tålsom for tiden, og de krav, den stiller, er uhyre beskedne, men det er da klart, at fagbevægelsen må komme hjem med et resultat til sine medlemmer. Det kunne så være tryghedsbestemmelser, aftrædelsesvarsler, påbegyndelse af en pensionsreform og ikke mindst betalt frihed til uddannelse, den uddannelse, som vi alle sammen ved vi skal satse på de kommende år.

Men se, om regeringen kender sin besøgelsestid! Indtil nu har der faktisk ingen realitets-sans været lagt for dagen. Chancen er ellers enestående for tiden. I stedet får vi forelagt nogle forslag om procentlønnedgang og skattelettelser samtidig, og alle ved, at det jo ikke kan lade sig gøre. Vi har jo set avisernes skriverier og udregninger af, at det vil føre til større ledig-

hed og ikke mindst inden for den offentlige sektor vil betyde, at man skal fyre folk. Det betyder i øvrigt også social deroute for en masse unge mennesker, som har investeret i dyre boliger, fordi priserne på de obligationslån, de har, jo ikke falder i og med, at man sætter lønnen ned eller sætter skatten ned. Det er ikke nogen god model.

Der satses ensidigt på, at lønmodtagerne skal ofre, og det ved alle, at det er vi ikke med til. Når jeg siger ensidigt, så er det, fordi der jo også her er tale om skjult erhvervsstøtte til virksomhederne, nemlig den erhvervsstøtte, som foregår via dagpengesystemet. Det har SF flere gange sagt at vi gerne vil være med til at se på, og vi er såmænd parat til også at være med til at give en målrettet støtte til f.eks. fiskeindustrien en overgang.

Vi ved godt, at der er problemer i det her, som skal løses, og de må ikke blive løst på den måde, at flere bliver arbejdsløse. Vi har ikke brug for flere arbejdsløse. Det må derfor blive en model, som indebærer, at arbejdsgiverne betaler lønnen for dem, de har ansat, og ikke parkerer dem i dagpengesystemet. Det er vi parat til at se på, det har vi også tidligere talt om.

Jeg skal sige noget om, hvad vi synes der er brug for. Vi synes, der er brug for, at man laver forslag om et sabbatår. Det har vi nævnt mange gange. Det vil ikke koste noget, hvis forslaget i første omgang omhandler de ufaglærte eller korttidsuddannede. Det vil kun betyde rotation mellem ledige og arbejdende.

Heller ikke en obligatorisk ordning for afspadsering af overarbejde skal vi glemme. Det er jo sådan, at arbejdsministeren med sit forlig med Socialdemokratiet ved juletid brød en breche i den bastante mur, der har været mod, at man påbegyndte en mulighed for afspadsering af overarbejde. Vi bryder os ikke om i SF, at det var de arbejdsløse, der blev brugt som murbrækkere for den idé, men realiteten er nu, at det er sket, og så mener jeg, at vi må kunne komme videre ad den vej og sige, at nu lovgiver vi om, at alt overarbejde skal afspadseres. Der er noget helt urimeligt i, at en masse mennesker arbejder meget over, samtidig med at der går mange arbejdsløse. Det er ikke et problem, hvor der ikke er arbejdskraft at sende ud på arbejdsmarkedet, og sådan er det måske nogle få steder; men det måtte man også kunne finde regler for, så man ikke blokerede for, at arbejdet kunne gennemføres.

[Lilli Gyldenkilde]

Jeg skal heller ikke undlade at nævne, at der netop i bladet Arbejdsgiveren har været offentliggjort en artikel, der beskriver, at ved indførelse af det indre marked vil der komme et pres på Danmark for, at den sociale dimension tages alvorligt. I artiklen påvises det, at Danmark er håbløst bagefter med hensyn til tryghedsbestemmelser for lønmodtagerne set i forhold til de øvrige lande i EF og i øvrigt, kan jeg tilføje, også nogle af landene udenfor.

Vi skal behandle et forslag fra SF senere her i dag, og jeg skal komme tilbage til det, men bare påpege nu, at tryghed og varslingsregler må blive en realitet. Arbejdsministeren burde have haft det med i denne redegørelse, for det er jo et punkt, hvor vi kan komme noget af dagpengetænkningen til livs, hvis vi har nogle varsler, som betyder, at der ikke kommer mere arbejdskraft ind på arbejdsmarkedet, end der er brug for. Så kunne vi koncentrere os om at skabe nye arbejdspladser, fordi der nu blev betalt ordentligt, der blev varslet ordentligt, og der var tryghed i ansættelsen for dem, der var kommet på arbejdsmarkedet. Det kan vi som sagt vende tilbage til.

SF er enig med både vismænd og regeringen i, at hvis de ledige, som bærer størsteparten af ledigheden, nogen sinde skal i arbejde igen, så skal der satses på uddannelse. Det er et af de punkter, hvor hr. Kaj Poulsen kan have fået den fejlagtige opfattelse, at jeg ville sætte mig på skødet af arbejdsministeren. Det har ikke været det, jeg ville; jeg har altid villet have, at man skulle have lov til at uddanne sig, medens man går på arbejdsløshedsunderstøttelse. Det er helt urimeligt, at vi ikke har satset meget mere på uddannelse, end vi har gjort hidtil, og vi ønsker altså, at vi kommer i gang med det. Jeg er glad for, at det fylder godt i redegørelsen.

Jeg skal også sige til ministeren, at vi synes, det er rigtigt og vigtigt, at regionerne spiller en stor rolle i oprettelsen af uddannelsesmuligheder. Det er i lokalsamfundets daglige liv, at der er brug for arbejdskraft, og man ved, hvor der er brug for det. Det må også betyde, synes jeg, at kommunerne må spille en mere aktiv rolle. Det bør ske i et udvidet samarbejde med arbejdsmarkedetsnavn, uddannelsessteder og kommuner. Det er også en diskussion, vi har haft før, og arbejdsministeren ved, hvordan SF's stilling er. Det er et af de punkter, som vi måske kunne tale videre om.

Jeg har også læst uddannelsesafsnittet om ufaglærte med stor interesse, og jeg genkender flere bemærkninger fra tidligere debatter. Jeg skal på dette punkt udtrykke tilfredshed med, at uddannelse som specialarbejder på visse områder fremover vil kunne give kompetence. Vi hylder ikke princippet én gang ufaglært, altid ufaglært, tværtimod. Vi ønsker, at folk, der har været ude på arbejdsmarkedet og har fået nogle erfaringer, skal kunne bruge disse erfaringer til noget fremover, så det er vi gerne med til at se på.

Vi synes, at virksomhederne gennem mange år har lagt alle udgifter for uddannelse over på det offentlige, på skatteyderne, og vi så da meget gerne, hvis vi kunne være med til at lave en model, hvor de kommer til at betale med til uddannelse. Men vi vil ikke være med til en model, hvorefter lønmodtagerne – og især de arbejdsløse – skal betale 20 pct. selv.

Jeg skal vende tilbage, da jeg ikke er blevet færdig, men har brugt min tid.

Traberg Smidt (V):

Debatten handler jo om arbejdsministerens redegørelse af 16. december 1988, og selv om det er fristende at tage udgangspunkt i den og så i virkeligheden gå ud i en diskussion om ting, som er blevet aktuelle siden, så synes jeg alligevel, at der ligger så mange gode tanker i redegørelsen, at den fortjener, at man i første omgang tager en debat om redegørelsen.

Redegørelsen tager udgangspunkt i vismændenes rapport – ikke den sidste, men den forrige. Det er i sig selv interessant, at vismændene nu beskæftiger sig med arbejdsmarkedets forhold, det er aldrig sket før. Selv om debatten i dag kommer næsten et år efter, at debatten blev startet af vismændene, er der ingen tvivl om, at Venstre har den opfattelse, at debatten om arbejdsmarkedsforhold vil komme til at indtage en vigtigere og vigtigere position i samfundsdebatten, og dér er ministerens redegørelse et godt og solidt udgangspunkt.

En af årsagerne til, at det er vigtigt nu at beskæftige sig med arbejdsmarkedsforhold, er den lavvækstperiode, som vi for tiden er inde i. Det er jo oplagt, at hvis vi lovgivningsmæssigt skal gøre noget på de områder, der er skitseret, så skal lovgivningen også kunne stå for en nærmere prøvelse, når vi igen får mere gang i hjule- ne. Vi skal ikke i et øjeblik panik over, at der er

[Traberg Smidt]

en uacceptabelt høj arbejdsløshed, indrette systemerne sådan, at de med sikkerhed ikke virker, når arbejdsløsheden igen er mere normal.

Må jeg af de ting, som jeg synes er vigtigst i redegørelsen, især fremhæve afsnittet om uddannelse. Netop det afsnit indeholder mange af de elementer, som et moderne arbejdsmarked skal indeholde. Dér understreger man behovet for en høj grad af fleksibilitet, og bl.a. hr. Kaj Poulsen har tidligere været inde på, at der er en meget høj fleksibilitet på arbejdsmarkedet, fordi det – historisk set – har været meget nemt i Danmark at afskedige folk, og det synes jeg er en korrekt og fair gengivelse af det bestående system.

Man skal jo ikke glemme, at årsagen til, at der har været denne nemme adgang til hjemsendelse, jo ikke har været, at skiftende Folketing har undladt med flid at lovgive på området. Det har været, fordi arbejdsmarkedets parter har været enige om det, og deres holdning har så smittet af på lovgivningen. Og det er måske en meget sund rækkefølge for tingenes udvikling netop på dette område.

Man skal nok passe lidt på, at man ikke i ét og alt bare læner sig tilbage og siger: Det skal arbejdsmarkedets parter klare. På den anden side er der altså nogle områder her, hvor arbejdsmarkedets parter har en naturlig anledning til at aftale tingene, og når de så har aftalt et eller andet, skal vi passe overordentlig meget på med f.eks. at sige: Nu skal vi altså have mere tryk i ansættelsen.

Jeg synes, at afsnittet om uddannelserne i redegørelsen netop tager fat på, hvad der er det vigtige, når man skal have tryk i ansættelsen. Er det, at Folketinget f.eks. under det følgende punkt på dagsordenen går ud i at lave længere opsigelsesvarsler eller at forhindre arbejdsgivere i på en nem og smertefri måde at holde på arbejdskraften, så længe man har brug for den, men ikke én dag længere? Jeg mener ikke, at det er reel tryk, man skaber på den måde.

Tryk skaber man ved at skabe uafhængige mennesker, som har en uddannelse og et selvværd, som gør, at de f.eks. ikke er bange for at blive afskediget. De har en uddannelse og en kompetence, der gør, at de kan få et andet arbejde, og samfundets udvikling er af en sådan karakter, at det er muligt at få et andet arbejde. Det kan man ikke lovgive om.

Man kan i hvert fald ikke lovgive sig ud af fornemmelsen af utryghed hos de grupper af befolkningen, der – som redegørelsen så klart illustrerer – har en følelse af at have et uddannelsesefterslæb. Jeg tvivler nu på, at den del af befolkningen kender det ord. Netop det afsnit er utrolig akademisk skrevet, men det bliver det ikke mindre rigtigt af. Det er netop samfundets svageste grupper – dem, der kun en gang imellem er i arbejde – som har den dårligste uddannelse, og det kunne jo godt være, at de to ting havde noget med hinanden at gøre.

Jeg hæfter mig meget ved, at det afsnit i redegørelsen ligesom er todelt. På den ene side taler man om de virksomhedsspecifikke uddannelser, hvor virksomhederne selv har en interesse i at opdatere medarbejdernes viden og derfor også er interesseret i at betale for det, både ved at stille tid til rådighed og ved mere eller mindre at betale for den uddannelse, der gives. Men herudover er det nødvendigt – og det synes jeg også redegørelsen har godt fat i – at opgradere arbejdsstyrkens almene kvalifikationer og ikke mindst den del af arbejdsstyrken, som i særlig grad er udsat for at være arbejdsløs.

For at vende tilbage til vismandsrapporten skal vi jo altså ikke kun tale om det, som vismandsrapporten er enig med hr. Kaj Poulsen i, f.eks. at der er et problem omkring de mindstelønnede, altså garantilønnen. Uanset hvad vi lovgiver om med hensyn til garantilønnen, så er stort set hele den økonomiske fagkundskab, også i Holland, enig om, at hvis man f.eks. forhøjer garantilønnen 5 kr. – og det skal da være enhver vel undt, det må være overordentlig vanskeligt at leve for garantilønnen – er resultatet, at et tilsvarende antal personer omkring den samme løn ville blive presset ud i arbejdsløshed. Den sammenhæng synes jeg ikke hr. Kaj Poulsen var inde på i sit indlæg. Det er ikke så nemt, man kan ikke bare lovgive sig ud af markedsmekanismen. Det firma, som har en arbejdsfunktion, som skal udøves, som kan bære f.eks. en løn på 55 kr., det vil selvfølgelig vælge ikke at udføre den pågældende funktion, hvis arbejdslønnen eksempelvis er 63 kr.

Derfor er jeg bestemt ikke enig med hr. Kaj Poulsen, når han omtaler indslusningslønnen som kun et ungdomsproblem. Jeg kan sagtens komme i tanker om andre hårdt belastede grupper i det danske samfund, som har behov for indslusningsordninger, men som bestemt ikke kan siges at høre til ungdommen.

[Traberg Smidt]

Min konklusion på uddannelsesafsnittet, som jeg synes er det tungeste og væsentligste i redegørelsen, er, at der kommer nogle konsekvenser af en politik, som baserer sig på det, der er nævnt i redegørelsen. En af de konsekvenser bliver, at vi får en mere kvalificeret arbejdsstyrke, som også vil forstå at sætte pris på sin arbejdskraft, når den skal sælges.

Det vil også betyde, at arbejdsstyrken bliver mere forskelligt kvalificeret, og det kan jo nok give de overenskomtparter, som i 1991 forhåbentlig skal udmønte nogle af de her ting, inspiration til at finde på mere smidige lønsystemer. Jeg kan sagtens nævne overenskomstområder, hvor de øjeblikkelige overenskomster passer meget dårligt til de individuelle kvalifikationer, som efterhånden vil vokse frem af det system, der her er beskrevet.

Jeg synes, det er ganske udmærket, hvis konsekvensen af en højere uddannelse bliver, at man også tager sig dyrere betalt, fordi man så også er det mere værd som faktor i produktionen. Der er den pudsige sammenhæng mellem de områder, hvor der er høj vækst, at der også dér er en meget høj forskel i lønnen til de enkelte medarbejdere. Der kan inden for et område sagtens være højtlønnede og lavtlønnede, men det er generelt – efter min opfattelse – et dynamisk element at have lønforskelle inden for et område.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Den tale, som hr. Traberg Smidt holdt, er ret enestående, synes jeg, men ikke overraskende. Altså hvis bare vi kan sørge for, at lønningerne bliver holdt tilstrækkelig langt nede, så skal det nok gå alt sammen. Det er den gammelliberale tænkning, som jo næsten er ubærlig. Jeg ved godt, det er blevet moderne i visse kredse, at det nok har den sammenhæng. Det har det jo ikke. Vi er det 10. rigeste land i verden, vi er et højt udviklet samfund, og så skal man stadig væk høre på, at problemet er de lavtlønnede og deres berettigede krav om at få 5–10 kr. mere i timen, mens andre kan køre videre med 160 kr. i timen, for slet ikke at tale om folketingsmedlemmer, som jo tjener det hvide ud af øjnene og laver lønforhøjelser til sig selv på 37 pct., når andre skal have 2 pct. Det er jo næsten ubærligt, at ikke nye tanker kan komme ind, også hos Venstre, at man skal høre hyldningen af, at

bare de lavtlønnede bliver ved med at være lavtlønnede, så skal vi nok få klaret vores problemer. Det er jo ikke sandheden, og et eller andet sted tror jeg da helt bestemt at hr. Traberg Smidt kommer til at give mig ret, om ikke før så i hvert fald senere.

Man ser helt bort fra, at der sker en teknologisk udvikling i øjeblikket. Det er et af de problemsæt, som vi burde tage meget kraftigere op, end vi har gjort tidligere. Jeg taler ikke om kon-torsektoren, som bliver teknologiseret i øjeblikket, men jeg tænker mere på det private erhvervsliv. Vi kan tage sådan noget som bryggerierne, hvor man pludselig kan brygge det samme antal øl med 450 personer mindre, end man kunne tidligere. Det er sådan nogle ting, vi skal have fat i og se på, hvordan vi sørger for at få skabt nogle nye arbejdspladser, der både er ressourcebesparende, miljørigtige osv. Men i stedet for så skal vi tærskle videre i, at bare folk bliver ved med at have 58 kr. i timen, så skal det nok gå alt sammen. Det kommer vi ikke videre af, hr. Traberg Smidt.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det er selvfølgelig ikke overraskende, at partiet Venstre kommer med udtalelser om, at hvis bare vi holder lønningerne nede, så klarer vi alle problemer i Danmark. Jeg må sige, at det er ikke Socialdemokratiets opfattelse, at indkomstpoltik alene klarer problemerne. Det er heller ikke Socialdemokratiets opfattelse, at indkomstpoltik kombineret med voldsomme besparelser på de offentlige budgetter klarer problemerne. Det er en aktiv indsats på en række områder, der skal til.

Men i modsætning til fru Lilli Gyldenkilde vil jeg da sige, at hr. Traberg Smidt ikke tænker gammeldags, for vi ved, at internationale økonomer er optaget af dette lønspørgsmål. Internationale, helt moderne økonomer har også slået igennem i Amerika og England, hvor dørmænd og kogekoner er ved at blive moderne igen, så man er ved at opbygge et decideret tyendesystem.

Man kunne modsætningsvis spørge hr. Traberg Smidt – når filosofien alligevel er så spændende, at den skal nævnes i en debat som denne – hvor meget lønnen skal sættes ned, før vi har fuld beskæftigelse.

[Kaj Poulsen]

Jeg synes, det er udansk at tage de debatter op, som kører på internationalt plan. Med det velfærdssamfund, vi har bygget op i Danmark, mener jeg bestemt ikke at der er behov for tanker af den karakter i en debat som den, vi har taget fat på i dag. Jeg håber naturligvis, at vi i den debat, vi skal have regeringspartierne og Socialdemokratiet imellem i udvalget om disse problemer, kan blive fritaget for den slags, for det når vi faktisk ikke langt med.

(Kort bemærkning).

Traberg Smidt (V):

Jeg er ked af, at fru Lilli Gyldenkilde ikke hører bedre efter, hvad jeg siger. Vi opnår ikke noget, siger jeg, ved at gøre vold på naturlovene. Naturlovene er jo altså engang sådan, at en arbejdsgiver, som ikke kan tjene pengene hjem og udbetale en lønning, ikke vil ansætte den pågældende. Og det er, som selv hr. Kaj Poulsen må indrømme det, faktisk anerkendt i dag, at det har den effekt.

Men problemet er, at vi anskuer det for statisk. Jeg anskuer ikke én, der i dag ligger på minimumslønnen, som dødsdømt til at have den resten af livet. Tværtimod er det jo netop meningen, bl.a. med denne redegørelse, at skabe forudsætningerne for, at den pågældende bliver løftet op, og der er utallige eksempler i det praktiske liv på, at man starter med en eller anden lav løn, men efterhånden bliver man opgraderet.

Problemet har været, tror jeg, at mange bliver fastholdt på for lav en løn, fordi man skal give dem den løn, men det er de jo ikke i virkeligheden værd i starten. Den nådsensbrødsholdning, som hr. Kaj Poulsen meget korrekt beskriver, ville vi kunne få væk, hvis vi for alvor fik fleksibilitet i løndannelsen i bunden af systemet.

Glistrup (FP):

At slæbe sig igennem arbejdsministerens redegørelse har været en træls og deprimerende affære. Bestandig har man måttet knibe sig i armen og spørge: Har man mareridt, eller er man vågen? Og det eneste, der har kunnet overbevise én om, at det sidste var tilfældet, var, at Folketingstidende jo heldigvis i den øverste linie på alle de mange sider, man har vandret igennem, har datoen den 16. december 1988. Hvis man klippede denne øverste linie af og leverede arbejdsministerens redegørelse ud til 100 kyn-

dige på feltet, som skulle gætte på, hvem der har skrevet den og hvornår, så ville man få en enorm majoritet for, at den var udfærdiget af den daværende arbejdsminister i den mørke marts måned 1982.

Det er hele vejen igennem en af de utallige inklinationer, som har præget den nuværende arbejdsminister for absolut at få ikke blot fru Ritt Bjerregaard på skødet, men komme sammen med hele Socialdemokratiets gruppe, og hvor overskriften, hvis man skulle give en sammenfatning af det, kunne have været »Alle dårlige gange 3«.

Efter at arbejdsministeren fik sine lyster styret med den famøse soldetur på skatteydernes vegne i september måned 1988, som går under betegnelsen ATB, Alle Tidens Basseralle, så fortsatte man jo i december måned 1988 med noget, der nu har udløst det vistnok enestående i det danske Folketings historie i de 14 år og 16 dage, hvor hr. Kaj Poulsen har siddet her, at hr. Kaj Poulsen erkender, at noget, som han har været med til, er gået skævt, at det har ført ind i den kolossale lovjungle, som der her var tale om. Og nu er det altså meningen, at arbejdsministeren vil have disse to fiaskoer fulgt op af en tredje fiasko med Socialdemokraterne.

Eksemplerne på, at det, jeg siger, er korrekt, er talrige som himlens stjerner og strandenes sandskorn. Se nu f.eks. bare på den gammel-socialdemokratiske tanke om, at man skal forlade sig på arbejdsmarkedets organisationer, når man skal løse disse ting. Det må efterhånden gå op for arbejdsministeren, at arbejdsmarkedets organisationer har én eneste opgave, nemlig kortsynet at komme hjem med så store penge-lønsforhøjelser som muligt til deres medlemmer, og de har intet at gøre med det, der er arbejdsministerens opgave, nemlig at sørge for ordentlige tilstande i det danske samfund nu og fremover.

Man skal ikke bebrejde ræven, at den spiser høns, og man skal heller ikke bebrejde Georg Poulsen og Hardy Hansen, at de går ud og skaber arbejdsløshed, for det er indbygget i arbejdsmarkedets organisationer, i hvert fald på det samfundstrin, vi nu er kommet i, at de skal ødelægge forholdene på arbejdsmarkedet. Derfor er det totalt forfæjlet, når arbejdsministeren i sin slesken for gammelsocialdemokratiske testamenter absolut vil til at tale om arbejdsmarkedets organisationer.

[Glistrup]

Eller det, som hr. Traberg Smidt nu lige berømmede så ganske og aldeles enormt, nemlig at arbejdsministeren tager de gamle floskler op om, at vi bare skal lave uddannelse. Det er da rigtigt, at vi har en hel del kursuscentre, som er syge efter at få så mange som muligt ind til store gravad laks-frokoster og store fine middage, og efter at vi har fået kvinder ind i mandefag, er det jo vældig rart at gå og spille kong Gulerod på sådan noget uddannelse. Men at tro, at det har noget som helst at gøre med at løse Danmarks problemer, at der sidder nogle og sover på den slags uddannelseskurser, det er aldeles forfejlet. Folk skal ud at arbejde. De skal ikke sidde dér og fjere den for skatteydernes penge, sådan som man vil, med en skrækkelig bunke uddannelsesudgifter afholdt.

Og sådan kunne man blive ved. Men omsider kommer da belønningen for at have kæmpet sig igennem siderne, idet man kan få et skævt smil, når arbejdsministeren til allersidst siger: Nu skal vi lægge bort fordommene – jeg kan næsten tale lige så godt som hr. Svend Auken på udenlandsk. Nu skal vi virkelig ikke have flere fordomme; efter at der har været fordom på fordøm og bagudrettede synsvinkler, som har præget redegørelsen hele vejen igennem, får vi at vide, at nu vil man have fordommene væk.

Men i stedet for at beskæftige mig med de negative ting, som arbejdsministerens redegørelse er fyldt med, kan jeg da i hvert fald udtømmende tage det, der er positivt i det, for det fylder 1½ linie. Det er, at der står, at vi har brug for en ny lov på arbejdsløshedsunderstøttelsesområdet. Og ih, hvor er det rigtigt, og det har været rigtigt i hvert fald i de sidste 20 år, at både i form og indhold og læsbarhed og holdninger er den gældende arbejdsløshedslov aldeles forfejlet og arbejdsløshedsskabende.

Derfor skal arbejdsministeren få fuldhjertet opbakning fra Fremskridtspartiets side til, at man laver en ny lov på det område.

Det, vi så nok må begynde med, er, at vi afskaffer arbejdsministeren. Vi skal bestemt ikke bebrejde hr. Thorvald Stauning, at han under de forhold, der forelå dengang i 1930'erne, oprettede et Arbejdsministerium og udskilte det fra Socialministeriet. Men det har absolut ikke nogen berettigelse nu. Vi skal bebrejde den nuværende statsminister, at han ikke har brugt sin tilsvarende beføjelse til at nedlægge et overflødig ministerium i de 6½ år, han efterhånden

snart har siddet. Forhåbentlig finder han frem til det, og så har han jo en ambassadørpost i Libyen til den nuværende arbejdsminister, som åbenbart ser det som sin hobby at gå rundt på ørkenvandring! Det kan han gøre væsentlig mindre samfundsskadeligt for Danmark ved at søge den post end ved at blive på det arbejde, som han har i øjeblikket.

Skal vi i gang med at få det her ordnet, må vi bare fastslå, at i den nuværende regerings tid, med det nuværende Folketings sammensætning, kan arbejdsministeren alene få dette ændret ved enten at fortsætte med sine bonkammerater i Socialdemokratiet eller ved at gå fremskridtets, fremsynets vej og gå over til at forhandle med liste Z. Og jeg skal meget, meget kraftigt opfordre arbejdsministeren til efterhånden at komme til den sidste erkendelse. Det havde været rart, hvis det var sket umiddelbart efter valget den 10. maj 1988, hvor man havde 3 år og 10 måneder til virkelig at få lavet en sammenhængende politik på området. Men dag efter dag smuldrer det hele jo nu ud mellem fingrene på os.

Hvis arbejdsministeren ikke havde brugt dagene op til redegørelsen den 16. december 1988 på noget skadeligt nattesjov i Laksegade, kunne han have læst Fremskridtspartiets udførlige bidrag til betænkningen af 12. december 1988 over L 55 og derigennem have lært, hvad der skulle gøres.

Et hovedelement på dette som på alle andre områder må selvfølgelig være skattelettelser, men ikke den slags luftige tanker, som statsministeren udstroede, da man sad med nytårstømmermændene, om at det kan være, vi en gang, hvis vi opfører os pænt, kan få nogle skattelettelser i 1990 eller i 1991 eller i 2090, eller hvornår det var. Vi kan bare starte nu med at lave nogle massive lønned sættelser, og så kan vi altid snakke om nogle hensigtserklæringer om skattelettelser.

Skal arbejdsministeren, hvis han får afbud fra Socialdemokratiet på sin inklination, i stedet byde os op til dans, skal det være med nogle skattelettelser, som bliver vedtaget her og nu og har virkning med det samme og er cementeret, så de virkelig holder og man ikke bare laver ensidig lønnedskæringspolitik. Det er et uafviseligt krav, hvis man nu skal have en løsning ad den vej, for det kunne jo være, at situationen i samfundet og i det stridende Socialdemokrati

[Glistrup]

ville udvikle sig sådan inden for de næste 2-3 måneder, at arbejdsministeren fik større interesse for os, end han har i øjeblikket, og så er han velkommen.

Men det kan formanden åbenbart ikke lide, for han lyser rødt for mig nu, så nu må jeg gå ned af talerstolen.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det er altid svært at vurdere den melding, der kommer fra Fremskridtspartiet, specielt når hr. Glistrup er ordfører, men jeg tror, at de tre, fire, måske fem sidste gange, vi har haft arbejdsmarkedsspørgsmål til debat her i salen, så har vi fået nogle meldinger fra en af Fremskridtspartiets to ordførere i Arbejdsmarkedsudvalget, som det har vist sig at der ingen holdning var bagved i gruppen.

Må jeg spørge hr. Glistrup, for at vi kan forstå meldingen fra hr. Glistrup - og det betyder da en del i det politiske mønster - var det en ordførertale, der var godkendt af Fremskridtspartiets folketingsgruppe, der blev holdt, eller var det hr. Glistrups enetale, som vi har været vant til på området?

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg har aldrig sagt noget fra denne talerstol, og jeg vil aldrig sige noget fra denne talerstol, som jeg ikke mener er i 100 pct.s overensstemmelse med, hvad der er Fremskridtspartiets opfattelse.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg vil gerne kvittere for det meget klare svar, at hr. Glistrup ikke siger noget fra denne talerstol, som han ikke mener er i overensstemmelse med Fremskridtspartiets opfattelse. Det betyder altså, sagt på klart dansk, at den ordførertale, vi hørte her, ikke var forelagt for Fremskridtspartiets folketingsgruppe.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiets folketingsgruppe er en arbejdsplads, hvor vi udkrystalliserer nyttige og konstruktive tiltag og ikke står og holder

oratoriske taler for hinanden. Vi kender hinanden så godt, at vi alle sammen ved, hvad der er Fremskridtspolitik, og derfor behøver vi ikke, som når man har de indbyrdes rygknivstikkeridramaer nede i gruppeværelse 1, holde lange taler for hinanden. Vi behøver bare blinke til hinanden, så har vi den indbyrdes forståelse.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg tog såmænd bare ordet, for at den parlamentarisme, som vi jo har her i Danmark, på en eller anden måde skal fungere. Nu er det jo sådan, at under førstebehandlinger, sådan som vi har udviklet parlamentarismen her i Danmark, kommer et partis ordfører og fortæller, hvad partiet mener. Vi har nu opdaget i forbindelse med 3-4-5 forskellige lovforslag, i hvert fald når hr. Glistrup er ordfører, at det ikke er, hvad partiet mener, men hvad hr. Glistrup tror partiet mener; og så viser det sig at være anderledes.

Det er bare for at få konstateret, at der ingen melding var fra Fremskridtspartiet. Der var bare en gang ordgas og en gang balladesnak og ikke andet, og det synes jeg er beklageligt i forhold til det parlamentariske arbejde, som skal foregå herinde, med de dybt alvorlige sager, som skal behandles; også de alvorlige sager, som arbejdsministeren har lagt frem til behandling her i dag. Jeg synes, det er en skam, at Fremskridtspartiet optræder på den måde.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil bare sige til hr. Kaj Poulsen, at der jo ikke var noget nyt i, hvad hr. Glistrup sagde. Det er jeg enig i. Men der var dog den melding i det til arbejdsministeren, at arbejdsministeren kunne vælge frit mellem gammelliberalistiske synspunkter, som hr. Glistrup så udmærket giver udtryk for, og som ikke kan bruges til ret meget, og så om ministeren vil samarbejde med Socialdemokratiet om dette her.

Det skal da ikke skjules, at det var det valg, der blev lagt op. Ellers mener jeg nok, at det var en temmelig indholdsløs tale.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Forventningens glæde er den største, man kan have, og jeg kan glæde fru Lilli Gyldenkilde

[Glistrup]

de med, at når hun sidder ved aftenlampens skær om 3-4-5 dage og nøje gennemlæser min tale, så vil hun finde et væld af vitaminer i den, i modsætning til da hun i aftes sad og læste arbejdsministerens redegørelse.

Og så kan jeg trøste hr. Kaj Poulsen med, at han absolut ikke behøver føle, at det er en skam. Hr. Kaj Poulsen har fået en klar og samlet redegørelse for Fremskridtspartiets stilling til disse, som hr. Kaj Poulsen med rette siger, dybt alvorlige problemer, derunder henvisningen til de 4-5 sider, som vi skrev i betænkningen over lovforslag nr. L 55 med en række henvisninger til forskellige steder. Så det er helt og aldeles klart, at hr. Kaj Poulsen ikke behøver at være i tvivl på noget som helst område om, hvad der er Fremskridtspartiets politik, heller ikke på arbejdsmarkedsområdet. Det er en sammenhængende politik, det er en saglig politik, det er en konstruktiv politik, det er en Danmarksreddende politik.

Men det er ikke en strudsepolitik som hos fru Lilli Gyldenkilde, der stiller sig op og siger: Vi er det 10. rigeste land i verden - til trods for at vi er det mest gældsatte land i verden. Og det er heller ikke hr. Kaj Poulsens argumentationer tilbage fra en verden, der ikke er mere, nemlig Lyngsies eller måske Louis Pios dage, som hr. Kaj Poulsen stadig lever i. Vi andre bevæger os med fuld fart ind i det indre marked og en stor sammenhængende verden, hvor vi meget gerne skulle sørge for, at alle i samfundet, også fattigfolk, får det virkelig godt og ikke bare kører på de gamle grammofonpladeriller, som prægede hr. Kaj Poulsens indlæg.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Vi skal snart tilbage til ordførerrækken, men hr. Kaj Poulsen får en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Når hr. Glistrup kan slutte af, som han gør med, at man er fremsynet og man virkelig vil gøre noget for de dårligt stillede i Danmark, så skal vi prøve at tage udgangspunkt i, hvad der er sket i den periode, hr. Glistrup har siddet som denne regerings parlamentariske grundlag. Hvad er der sket med de dårligt stillede i Danmark? De har fået det dårligere. Hvad er der sket med Danmarks udlandsgæld? Den er mere end fordoblet.

Intet er blevet fremadrettet, men fra Louis Pios dage og til og med hr. Anker Jørgensen var der et underskud på 125 mia. kr. Det har hr. Glistrup ved at have sikret den regering, der sidder, fordoblet på bare 6 ½ år. Til lykke med resultatet, og hvis det er fremadskridende politik og politik, der er værd at nævne i en debat som denne her, så velbekomme!

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Fru Lilli Gyldenkilde for en kort bemærkning og så hr. Glistrup, og så går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ja, vi kommer nok heller ikke længere, for det nytter ikke meget at prøve at få at vide, hvad det egentlig er, hr. Glistrup vil, ud over det, der er sagt indtil nu.

Men jeg kan forstå, at hr. Glistrup tænker på de alvorlige problemer, vi står i, hvor Danmark har for lille en produktion i forhold til vores levestandard, og det er jo rigtigt, hr. Glistrup. Den er i øvrigt blevet yderligere forringet, efter man er begyndt at gå over til de gammelliberale synspunkter, skal jeg så hilse og sige, hvilket jo også hr. Kaj Poulsen var inde på, og den vil også blive yderligere forringet, hvis hr. Glistrups politik faktisk slår igennem.

For hvad har vi oplevet som følge af de ting, som hr. Glistrups parti og hr. Glistrup har lagt stemmer til? Vi har ikke oplevet noget som helst med, at vi har fået flere arbejdspladser. Tværtimod, vi har fået nogle bragetaler; så er der blevet holdt liv i en borgerlig regering et par gange, og det vil der formentlig også blive i den kommende tid, men løsning på gældsætning, løsning på vores store problemer kan vi ikke forvente fra den kant, for man arbejder jo ikke seriøst med tingene. Det er jo det, der er problemet, hr. Glistrup.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Kaj Poulsen og fru Lilli Gyldenkilde har helt ret i deres analyse af de sidste 6 ½ års jammerdal, men når de siger, at det er Fremskridtspartiets skyld, så tør vi nok sige, at det er hr. Kaj Poulsen og hans parti, der har ført arbejdsmarkedspolitik med den ikke særlig dygtige arbejdsminister, vi har i øjeblikket.

[Glistrup]

Det andet med, at denne regering har kørt gælden op til at blive det dobbelte af, hvad den var, da den tiltrådte, hang jo simpelt hen sammen med, at i den periode, det skete, havde Fremskridtspartiet kun fire medlemmer her i salen, og da var det de fuldstændig uansvarlige og lastefulde fire regeringspartier og Det Radikale Venstre, der havde flertallet, og det kørte Danmark i sæk, fordi vælgerne svigtede Fremskridtspartiet. Men hver evig eneste gang, vælgerne har støttet Fremskridtspartiet og vi har haft stor tilslutning og fremgang, så er der også kommet gode resultater i Danmark på alle områder.

Derfor tilsiger alt, at man skal skifte hr. Kaj Poulsen ud som arbejdsministerens makker og tage os andre med ind i stedet for, og man skal i allerhøjeste grad lære at føre skattepolitik, valutapolitik, socialpolitik osv. efter den ganske fortrinlige bog, der hedder »Det vil Fremskridtspartiet«. Den skulle man læse, så vil man lære, hvad der skal gøres for at klare Danmarks problemer. Der har vi den løsning, som fru Lilli Gyldenkilde efterlyser.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg er i den meget beroligende situation, at jeg kan erklære mig aldeles uenig med hr. Glistrup. Det gør mig altid tryk.

Derfor vil jeg starte med at sige, at jeg synes, det er en udmærket redegørelse, regeringen har lagt frem. Samtidig med at vi konstaterer, at der altså er rejst nogle væsentlige problemer, synes jeg også, man bør påskønne, at udgangspunktet faktisk er en vismandsrapport, og at vi dermed endnu en gang får understreget, at institutionen Det Økonomiske Råd faktisk kan sætte en debat i gang herinde og være med til at belyse væsentlige sider af samfundsproblemerne.

Balanceproblemerne i den danske økonomi og arbejdsmarkedets funktion er unægtelig noget af det, vi har brug for at se på. Den for høje ledighed, den for skæve ledighed, hvor nogle få bærer en meget stor procentdel af arbejdsløsheden, og den samtidig for dårlige konkurrenceevne og vores kroniske underskud på betalingsbalancen, de ting hænger jo sammen. Hvis konkurrenceevnen var bedre, ville ledigheden være mindre, og vi ville også have mindre behov for en så stram finanspolitik og dermed altså muligheder for at øge beskæftigelsen. Der er en sammenhæng i disse ting, som gør, at vi nød-

vendigvis må og skal kigge på strukturproblemerne på arbejdsmarkedet.

Det er klart, at lønudviklingen ikke er det eneste problem, når man skal kigge på balanceproblemerne, men det er et stort problem, og hvis arbejdsmarkedet ikke ved lønfastsættelsen tager hensyn til konkurrenceevnen og beskæftigelsen, så opstår der problemer, som Folketinget ikke efterfølgende kan løse. Vi kan ikke herinde bære den byrde, der består i at sikre fuld beskæftigelse, hvis lønudviklingen ikke er den rigtige.

Derfor kan man lige så godt konstatere, at det er nødvendigt med et samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter og det, der sker under forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, og så Folketinget – med regeringen naturligvis som den, der må stå i spidsen for en sådan forhandlingslinje.

I det omfang, man kan konstatere, at der er systemfejl på arbejdsmarkedet og den måde, arbejdsmarkedet fungerer på, så er det selvfølgelig nødvendigt og naturligt, at man starter med at snakke med arbejdsmarkedets parter om det. Det er det, der er ment med denne redegørelse. Det er det, der i stort omfang allerede er sket i den seneste tid. Det hilser vi fra radikal side velkommen.

Det drejer sig altså om samfundsøkonomien, men det drejer sig unægtelig også om fordeling af byrder. Det drejer sig om, at nogle få ikke skal kunne skubbe ansvaret over på det offentlige og samfundet som helhed – og omvendt, at nogle få ikke skal bære byrderne for de mange. Det drejer sig i sidste ende om at tage et medansvar på arbejdsmarkedet, og det medansvar må gælde begge sider af arbejdsmarkedet.

Der har været talt meget om en »parkeringsfilosofi«, hvor man altså løste problemerne i produktionen ved at trække på dagpengesystemet. Den tankegang må vi have gjort op med. Det er virksomhedernes ansvar gennem et samarbejde mellem de ansatte og ledelsen at få tilrettelagt produktionen rationelt, og det ansvar bør man ikke kunne skubbe over på samfundet. Ellers får vi heller ikke et realistisk billede af ledigheden, og vi kommer meget nemt ind i den situation, som vi jo så i 1985-86, hvor det gik godt i økonomien, at selv med flere hundred tusinde ledige mødte vi flaskehals- og paradoksproblemer. Det er selvfølgelig uholdbart.

[Jørgen Estrup]

I sammenhæng hermed kan det ikke tit nok understreges, at dagpengesystemet er et forsikringssystem. Det er ikke en del af det sociale ydelsessystem, men et system, hvor de, der er på arbejdsmarkedet, forsikrer sig imod indkomstbortfald ved den uheldige og ulykkelige begivenhed, der hedder ledighed.

Det store problem er i den forbindelse, at ledighedsrisikoen ikke er ligeligt fordelt. Derfor er der nogle grupper, som kan tillade sig både at få mest muligt ud af deres lønforhandlinger og samtidig holde sig uden for medlemskab af en a-kasse. For dem er der ingen sammenhæng mellem goder og byrder; de tager ikke noget medansvar.

Vi skal altså have bredt ansvaret ud både for samfundsøkonomien og for finansieringen af dagpengesystemet. Når vi på den måde ændrer dagpengesystemet, bliver det naturligvis også nødvendigt at overveje hele det regelsæt, vi har for masseafskedigelse, tryghedsbestemmelser osv. Det har flere andre ordførere været inde på, og jeg er enig i, at sådan er der en sammenhæng; det har der været. Når vi nu lægger op til ændringer, må vi selvfølgelig også tage den diskussion.

Det bliver et særligt problem at finde en ny model for dagpengesystemet, en model, som er mere solidarisk end den nuværende, en model, som indebærer, at den enkelte erhvervsaktive ikke kan skubbe ledighedsproblemet fra sig, fordi han eller hun ikke personlig løber nogen reel ledighedsrisiko, og en model, som samtidig indebærer, at man ikke kan holde sig uden for at bidrage til dagpengesystemet.

Derfor er vi i Det Radikale Venstre meget optaget af, hvad jeg vil kalde en lovpligtig arbejdsløshedsforsikring, der omfatter alle, der er på arbejdsmarkedet. En sådan forsikring svarer til, hvad vi har på andre væsentlige områder i samfundet, hvor vi heller ikke synes at man skal kunne køre på frihjul, for nu at bruge den parallel. Det er altså et spørgsmål om at brede ansvaret, byrderne og udgifterne i den forbindelse ud. Der er nogle områder, hvor man faktisk ikke skal kunne melde sig ud af fællesskabet.

Det er klart, at der er en række modeller, vi skal have gennemarbejdet i den kommende tid på dette område, og vi har ikke fra radikal side låst os fast på nogen bestemt model. Men den tankegang, jeg her har lagt op til, er noget af det, vi vil arbejde videre på. Jeg tror, det er vig-

tigt, at man sikrer dagpengesystemets forsikringselement, at man sikrer det solidarisk, men også, at det nødvendige medansvar er indbygget i det.

Når vi snakker samfundsøkonomi og fordeling, så er det oplagt, at man ikke kan komme uden om også at lægge stærk vægt på uddannelsessiden, sådan som man også gør i redegørelsen, sådan som man har gjort med forslag, der er fremsat af regeringen, og sådan som vi meget gerne vil gøre det fra radikal side. Det er et fordelingsspørgsmål at få bygget bro over den uddannelseskluft og det uddannelsesefterslæb, som vi ved eksisterer på arbejdsmarkedet. Det er også et samfundsøkonomisk problem, at vores arbejdsstyrke bliver bedre skikket til en større mobilitet og til bedre at kunne tilpasse sig nye opgaver.

Derfor er det fantastisk vigtigt, at vi får oprioriteret hele voksenuddannelsessiden, og at vi i den forbindelse får givet nogle muligheder for at benytte uddannelsessystemet til at skabe en bedre fremtid for os alle sammen og til at løse en række af de problemer, der i øjeblikket eksisterer.

Det er allerede sket gennem en række forslag, og man skal i den forbindelse også tænke på, at den uddannelsesstøttereform, som vi gennemførte for et års tid siden, faktisk er med til at skabe det nødvendige incitament til at fortrække uddannelse og investering i uddannelse frem for at gå ind i dagpengesystemet. Men det kræver altså også andre nydannelser; det kræver en forbedring af arbejdsmarkedsuddannelserne, det kræver en reform af voksenuddannelserne.

Det er formentlig nødvendigt i den forbindelse at få en egentlig ret til uddannelsesorlov. Sådan er det jo også bemærket i forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget om voksenuddannelsesstøtte, L 178. Det ville være bedst, hvis en sådan ret til uddannelse kunne etableres gennem frivillige aftaler; det er det forsøg, der gøres nu. Det skal gøres. Når vi kender resultatet af det, kan vi tage stilling til, om det er tilstrækkeligt. Det er oplagt, at den vej, som hedder en egentlig voksenuddannelsesreform, skal betrædes, og det er også det, som regeringen er i gang med nu.

Lad mig til sidst blot sige, at debatten er startet, og jeg synes, det er vigtigt at acceptere redegørelsen som et oplæg til debat og en invitation

[Jørgen Estrup]

til forhandling. Og jeg vil meget gerne gøre de sidste ord i redegørelsen til mine egne, nemlig at vi skal gå til opgaven uden fordomme og forudfattede meninger. Det er faktisk en nødvendighed, hvis vi i fællesskab skal komme igen på dette område.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Alle, der har taget denne debat seriøst, har jo ment, at vi skal gå til debatten uden fordomme og forudfattede meninger. Det er da også det, jeg gerne har villet, men for at jeg nu ikke skal stikke fast i mine fordomme, bliver jeg nødt til at spørge hr. Jørgen Estrup, hvad det egentlig er, Det Radikale Venstre mener med et lovpligtigt dagpengesystem, hvor vi alle er med til at betale og ingen kan slippe fri.

Det er jo faktisk sådan, at det system har vi i dag. Vi har et system, hvor dagpengene er finansieret delvis af arbejdsgiverne – det er nu lagt over på det offentlige for en tid, vi ved ikke hvor længe – og så betaler lønmodtagerne selv via deres kontingent.

Men vi betaler jo alle sammen via skatten til systemet. Jeg må indrømme, at man jo kan sige: Jamen der er altså nogle, der slipper lidt billigere i skat end andre, og det burde vi gøre noget ved, men så lad os gøre noget ved det. Via skatten har vi altså alle sammen medansvar for, at vi har ledighed i det her land, og der er nogle mennesker, der må have erstatning, fordi de ikke kan få arbejde. Så har vi det solidariske princip inde, og det er vel det bedste princip, som findes.

Jeg har hørt op til flere, også arbejdsministeren, men også hr. Jørgen Estrup, sige, at vi har verdens bedste dagpengesystem. Så bliver jeg nødt til at spørge: Jamen hvorfor skal det så lægges om og laves om hele tiden? Hvorfor koncentrerer vi kræfterne så meget om den side af det, når vi nu har den gode, indbyggede solidaritet, i stedet for at bruge kræfter på at gøre skattesystemet ordentligt, så vi alle kom til at betale til systemet?

Vi har jo princippet om, at alle skal betale, når samfundet kollektivt ikke kan stille arbejdspladser til rådighed. Skulle vi nu ikke beholde det og så koncentrere os om det, det handler om: at få skabt nogle arbejdspladser i det omfang, det overhovedet er muligt at lovgive sig frem til det?

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Nej, jeg synes faktisk ikke, at vi har et system i dag, som rummer den solidaritet og det medansvar, som er nødvendigt for et sådant dagpengesystem.

I princippet kalder vi det jo et forsikringsystem, og det betyder vel, at de, der kan nyde godt af det, hvis de kommer ud for ledighed, også skal være dem, der primært betaler til det. Det vil sige, at en meget stor del af udgiften faktisk burde hvile på produktionen. Det gør den ikke i dag.

En meget stor del af udgiften finansieres, sådan som fru Lilli Gyldenkilde sagde det, over skatterne. Det betyder, at en række mennesker faktisk bidrager til dagpengesystemets finansiering uden selv at være på arbejdsmarkedet.

Den anden del af det er, at de, der er på arbejdsmarkedet, har en meget nærliggende mulighed og i nogle tilfælde også interesse for at vælte udgifterne og byrderne over på samfundet generelt og dermed på nogle, som egentlig ikke kan få glæde af dagpengesystemet.

Jeg synes, vi skal have et system, hvor der i langt højere grad er sammenhæng mellem mulighederne, glæden ved at have en forsikringsordning og udgifterne. Det tror jeg er nødvendigt for at forstå, at dette er andet end blot en skat eller en social ydelse.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Problematikken beskrives jo sådan, at arbejdsløsheden især bæres af ufaglærte, især kvinder, det ved vi, og på nogle områder også af korttidsuddannede. Veluddannede, det være sig veluddannede håndværkere og veluddannede akademikere og veluddannede med mellemuddannelse, bærer ikke den store del af arbejdsløsheden.

Hvis man vil gå fra det synspunkt, vi har på dagpengefinansieringen i dag, og over til et medansvar, så betyder det, at præcis de grupper, vi har talt om – de er i forvejen hårdt pressede, fordi de går på lave lønninger, hvis de har arbejde, og da de ikke har det, går de på understøttelse – vil man pålægge at betale mere til dagpengene.

Jamen jeg vil gerne retledes. Hvis jeg har misforstået det, vil jeg med glæde se hen til, at

[Lilli Gyldenkilde]

det ikke er den diskussion, vi skal have. Men når jeg husker tidligere diskussioner – vi har jo haft mange af den her art – er det bl.a. det, der har ligget bag bloktilskudsfinansieringsmetoden og også til dels bag det, der hedder det enstrengede system. Har jeg misforstået det, vil jeg gerne retledes.

Så skal jeg ikke undlade at sige til hr. Jørgen Estrup, der siger, at nogle af disse udgifter burde påhvile produktionen, at selvfølgelig burde masser af ting i stedet for ligge det rigtige sted, men det ligger jo ikke lige for. Vi lettede faktisk udgifterne på arbejdsmarkedsområdet for arbejdsgiverne for et par år siden i håb om, at det kunne give nogle flere arbejdspladser. Det er svært at afgøre, om det har givet det, men det har i hvert fald ikke løst arbejdsløshedsproblemet. Det kan vi nok være enige om.

Jeg vil godt sige, at det ser jeg meget gerne vi får uddybet. Det bedste vil være, hvis det kan ske i denne sal, for det er ikke så nemt at få hinanden i tale-ellers.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg håber nu, at der også bliver rig anledning til at diskutere det uden for denne sal, og jeg tror godt, jeg kan forudskikke, at der også vil komme noget på tryk inden for en overskuelig tid, som vil være egnet til at diskutere.

Hvis man kigger på, hvem det er i dag, der kan få fordel af på den ene side at presse lønnen op og på den anden side at holde sig ude af dagpengesystemet og altså kun betale, hvad man er nødt til – for nu at bruge det udtryk – over skattesystemet, ser man, at det lige præcis er de velbjærgede. Det er grupper på arbejdsmarkedet, der ikke har en egentlig ledighedsrisiko, medens de, der får lov til at betale og samtidig har ledighedsrisikoen, er de grupper, fru Lilli Gyldenkilde gerne vil forsvare.

Det, der ligger i et sådant system, er, at der ikke er nogen, der kan holde sig uden for et medansvar i dagpengesystemet. Hvorfor skulle vi tillade, at man kan sige: Jeg har ingen ledighedsrisiko, derfor vil jeg heller ikke betale min dagpengepræmie? Hvorfor?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det ville være interessant, hvis vi kunne få en

åben drøftelse af det her oppe i Arbejdsmarkedsudvalget. Jeg tror – det ser sådan ud, og det vil vise sig, for det må man kunne få nogle oplysninger om af arbejdsministeren – det er meget begrænset, hvem der holder sig uden for a-kassesystemet, også veluddannede mennesker. Der er folk i de liberale erhverv, der ikke er med. Jeg mener nu nok, at højtuddannede og højtloønnede for den sags skyld også er med i dagpengesystemet, så de betaler via kontingentet. Glemmes skal det ikke, at de også betaler via skatten.

Men lad os få nogle tal frem og få denne drøftelse i Arbejdsmarkedsudvalget, så at vi ikke af fordomme mod hinanden kommer til at lægge noget ind i det, vi siger til hinanden, som ikke er der. Ingen skal være i tvivl om, at i hvert fald SF ønsker et trygt og godt system, hvor vi kollektivt som samfundsmennesker bidrager til, at kan folk ikke komme i arbejde, så skal de sikres en ordentlig understøttelse. Men der er ikke nogen, heller ikke virksomhederne, som skal lukrere på dagpengesystemet ved at korttidsparkere.

Det er vi med på at kigge på. Men vi er ikke med på at kigge på generelle nedskæringer af dagpengene til almindelige mennesker. Den har fået nok. Den realindtægt, man kan få ved dagpenge, er faktisk faldet med ca. 12 pct., siden den her regering kom til, også selv om vi fik en 10 pct.s regulering sidste år.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg er helt enig, og jeg synes også, vi skal kigge på tallene. Det er der al mulig grund til, og jeg tror, man vil få nogle meget interessante oplysninger frem, hvis man f.eks. kigger på nogle af de højerelønnede gruppers a-kasseforsikring. Det synes jeg vi skal gøre.

Jeg synes bare, at fru Lilli Gyldenkilde skulle lave det lille regnestykke, som består i at se på, hvordan det ville gå med den del af dagpengefinansieringen, som i dag ligger hos lønmodtagerne. Hvis man kunne brede den ud til samtlige lønmodtagere, ville man se, hvilke muligheder der er i det.

Bollmann (CD):

Jeg kan som formand for udvalget sige til fru Lilli Gyldenkilde, at jeg selvfølgelig meget gerne medvirker til en sådan drøftelse i Arbejdsmarkedsudvalget.

[Bollmann]

Men til sagen. Umiddelbart før jul vedtog Folketingets flertal jo en lovgivning på arbejdsmarkedsområdet. Den kunne CD ikke medvirke til. Jeg skal ikke i dag gennemgå alle argumenterne for, hvorfor vi ikke kunne. Det kan man læse i Folketingets forhandlinger, hvis man har lyst. Jeg vil bare sige, at vi i CD betragter de tanker, ministeren kommer med i redegørelsen, i sammenhæng med det, vi diskuterede i december.

Jeg skal i øvrigt ikke blande mig i det, nogle har været fremme med, om dette er forligsstof eller i hvor stort omfang. Det kommer ikke rigtig os ved. Jeg vil bare sige, at netop den sammenhæng gør, at vi generelt har nogle forbehold over for visse dele af redegørelsen.

Jeg vil også sige, at redegørelsen forekommer meget generel. Den peger på en lang række meget væsentlige problemer. Det er vi enige i. Men når man kommer til løsningsmuligheder, synes jeg, det kniber noget med konkrete forslag. Men det kan godt være, det er for tidligt. Jeg har forstået på ministerens redegørelse, at han efterlyser gode ideer.

De forslag, som er indeholdt i vismændenes rapport, er større økonomisk medansvarlighed hos lønmodtagerne og en anden fordeling. Jeg går ud fra, at det skal forstås som en bedre fordeling – hvis man kan tale om det – af ledigheden gennem uddannelsesforanstaltninger. Det første giver CD anledning til en vis skepsis. Hvordan skal det gennemføres? Og hvad er det for nogle grupper, der eventuelt bliver ramt af det?

Jeg synes, det er meget svært at overskue virkningerne af det, vismændene har skrevet, og af regeringens principielle holdninger.

Det lyder altid besnærende, når man taler om begreber som større medansvar, bedre tilpasning osv. Men hvis der er risiko for, at flere og flere ryger ud af arbejdsmarkedssystemet og ind i det sociale system, er vi i hvert fald bekymret. Så er der ikke vundet noget økonomisk. Og menneskeligt mener jeg der kan blive tale om meget store tab. Det er det, vi frygter en lille smule i CD, men vi har lov at håbe, at vi bliver overbevist af ministerens argumenter. Det er altså derfor, vi har den skepsis, jeg nu har givet udtryk for.

Når vi f.eks. taler om finansiering, kan vi ikke umiddelbart se, at det skulle være rimeligt, at de grupper, der i forvejen har en meget stor

ledighed, skal pålægges et meget højere kontingent. Her siger i hvert fald vismændene – sådan læser jeg det – at en større ledighed næsten altid skyldes for store lønstigninger. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han er enig i den udlægning, vismændene kommer med, eller om han mener, at en lang række andre faktorer kan være årsag til den høje ledighed.

Jeg synes ikke, det er rimeligt, at grupper, der i forvejen er ramt af hyppig arbejdsløshed, skal straffes ekstra, og vi vil sætte et meget, meget stort spørgsmålstegn ved, hvordan det kan klares. Jeg mener, at hvis det er bloktilskudsmodellen, man vælger, så bliver det resultatet.

Man kan selvfølgelig omvendt spørge, om de områder, som kører godt, skal pålægges nye specielle afgifter. Det forekommer måske lige så urimeligt. Jeg er klar over, at man er i et dilemma, hvis der skal ændres meget på det. Jeg synes ikke, at specielt arbejdsgiverne skal pålægges nye afgifter. Man gik langt nok i december. Her er der altså heller ikke en klar løsningsmodel.

Hr. Jørgen Estrup siger, at det er et forsikringsspørgsmål. Det kan da være rigtigt som princip, men det behøver ikke nødvendigvis at betyde, at staten ikke må være med. Hvis staten overhovedet ikke må være med, så forudsiger jeg i hvert fald meget, meget store vanskeligheder med at få tingene til at hænge sammen. I CD har vi ikke så store betænkeligheder ved, at staten deltager i det her.

Jeg kan ikke lade være med, når jeg ser på regeringens tanker om det fremtidige system, at sige, hvor mange flotte bemærkninger der egentlig er medtaget i redegørelsen. Der står som sagt noget om økonomisk medansvar, nødvendig strukturtilpasning, øget mobilitet og bevægelighed osv. Det er noget, vi har talt om mange gange, men man kan være lidt bekymret for, at det meste af det kun er ord.

Mobiliteten har vi jo debatteret her adskillige gange. For nogle år siden talte vi meget om det i forbindelse med flaskehalsproblemerne. Jeg vil anbefale, at staten selv går i forvejen. Hvis man skal flytte til en anden del af landet og man skal købe og sælge hus, så kommer man let op i udgifter på 80.000–90.000 kr., og deraf tror jeg nok staten tager en meget, meget stor procentdel i moms og stempelafgift, og hvad der ellers er. Hvis man mener noget med at ville forøge mobiliteten, kunne man godt tage fat på at fjerne nogle af disse afgifter.

[Bollmann]

Behovet for uddannelsesaktiviteter er vi meget, meget positive over for. Vi er meget enige i, at der er et stort behov, og at det er den vej, man skal gå, hvis der virkelig skal gøres noget ved det, men også her må vi tage forbehold med hensyn til finansieringen, for her kommer man med det sædvanlige udtryk, som vi hører jævnligt, om virksomheds- og brugerbetaling. Vi er en lille smule betænkelige ved, at det skal med hver eneste gang.

Vi er meget enige med regeringen i – jeg skal så komme til, hvad vi er mest enige i – at uddannelse meget gerne må betyde en opblødning af fagrænserne. Vi vil som tidligere også godt være med til at se på en tilpasning af rådighedsreglerne. Den geografiske mobilitet har jeg været inde på. Spørgsmålet om indslusningslønnen er vi også villige til at drøfte. Vi mener, det er bedre at støtte aktivt frem for at støtte passivt.

Det bedste i redegørelsen er erkendelsen i sp. 4419, hvoraf det fremgår, at der er behov for en grundig analyse af forskellige modellens udformning og konsekvenser og for, at spørgsmålet tages op med arbejdsmarkedets parter. Det er nogle bemærkninger, vi kan skrive 100 pct. under på.

Alt i alt ser vi det i CD som en blanding af meget positive og enkelte bekymrende elementer. Nu er vi jo ikke i den situation, at vi skal stemme om det i dag, men jeg har prøvet at give nogle meldinger til ministeren. Det er klart, at vi meget gerne deltager i den videre diskussion, og vi vil følge alle ideerne med stor interesse.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Bollmann fandt det nødvendigt at påpege over for mig, at efter CD's mening skulle staten være med i finansieringen.

Jeg sagde faktisk ikke noget som helst om, at staten ikke skulle være med. Derfor synes jeg, at det ville være klargørende, om vi var enige om, at et forsikringsprincip betyder, at der er et væsentligt element af, at parterne – dvs. både arbejdsgivere og ansatte – deltager i finansieringen. Så kan vi altid diskutere, hvor stort et element der skal være, for at der er tale om et reelt forsikringssystem.

Det, jeg derfor kan føle mig foranlediget til, er at spørge hr. Bollmann, om han forestiller sig en total statslig overtagelse af udgifterne ved dagpengesystemet.

(Kort bemærkning).

Bollmann (CD):

Hr. Jørgen Estrup og jeg er nok ikke så uenige, når det kommer til stykket. Men når hr. Jørgen Estrup starter med at sige, at det er et forsikringsprincip, så kunne man frygte, at det, han egentlig ønskede, var, at staten overhovedet ikke skulle være med.

Det var kun det, jeg ville påpege. Vi har jo været med til at stemme for de ting gennem årene, så det er klart, at vi accepterer, at der er et væsentligt forsikringsprincip i det. Så kan vi altid diskutere, hvad der er væsentligt, og hvor grænsen skal være.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Det ville nu fremme arbejdet, hvis man i højere grad klargjorde sig de begreber, man står og jonglerer med.

Forsikring er selvfølgelig udmærket, men det rager ikke staten den mindste smule. De, der vil forsikre sig, kan forsikre sig, ganske som de vil. Det skal staten totalt blande sig uden om.

Når staten kommer ind i billedet, er det ud fra en socialretlig betragtning. Det er bl.a. derfor, arbejdsministeren burde gå i sin mor igen og blive til Socialministeriet, for når staten yder midler til folk, der er ramt af den ene eller anden ulykke – de har fået en tagsten i hovedet ved at gå på fortovet, eller de er blevet arbejdsløse, eller hvad det er – så er det socialpolitik. Og når man skal føre socialpolitik, skal man selvfølgelig gøre det på den måde, at folk får det bedst muligt.

Men i et samfund, der i den grad skriger på arbejde til at blive udført på grund af det, som hr. Kaj Poulsen oplyste: at den nuværende regering har fordoblet vores udlandsgæld osv., er den bedste socialhjælp til arbejdsdygtige mennesker, som vi taler om her, at sørge for, at de får et stykke arbejde, og at de får en ordentlig løn for det.

Når staten skal ind i billedet, er det ikke først og fremmest for at tage pengepungen op af lommen, men for at sørge for, at der er arbejde til alle, og at man, hvis man bliver arbejdsløs i Jydekompaniet, kan gå over gaden og blive ansat i en blomstrende tekstilvirksomhed, fordi Folketinget har ført en så fornuftig politik, at tekstilvirksomhederne blomstrer i Herning,

[Glistrup]

uanset om Jydekompaniet ikke kan sælge cykler i Kina.

Derfor er det, det drejer sig om, at vi kan skaffe arbejde. Kan vi ikke skaffe arbejde, skal vi selvfølgelig give socialhjælp. Men det er altså hr. Jørgen Estrups partifælles opgave og ikke den overflødige blindtarm, vi har i form af en arbejdsminister.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes lige, jeg skal rette hr. Glistrup.

Det er rigtigt, at jeg sagde, at regeringen har fordoblet udlandsgælden. Men det, der er det afgørende, er, at det var præcis i den periode, hvor Fremskridtspartiet var parlamentarisk grundlag. Jeg ved da godt, at hr. Glistrup var væk et par år, men det hjælper ikke noget. Det er Rio Bravo-forliget og den politik, der er ført, der har gjort, at vi har fået underskud og forøget udlandsgæld osv.

Må jeg godt sige: Der ligger jo også en forsikringsordning i det her system, som jeg synes det er vigtigt at vi fastholder, og som Det Radikale Venstre er inde på. Nu har man hævet parternes betaling fra omkring 12 pct. i 1982 til 35 pct. i 1989. Når Det Radikale Venstre spiller ud, som de har gjort her i dag, så må man kunne få et skud på, hvor meget mere den skal stige. Hvad er hensigten? Vi synes faktisk, at den finansieringsomlægning, der har været, er voldsom.

Men jeg vil da også godt sige, at jeg synes, at man skal prøve at se det fra statens side. Hvis nu staten og det borgerlige flertal fører en ordentlig politik, så vil man for hver 10.000 mennesker, man får i arbejde, spare 3½ mia. kr. på statens budgetter. Og man skal ikke ret langt ned, før man kan begynde at regne ud, at den her finansieringsordning ville give overskud på statens budgetter, hvis vi fik folk i beskæftigelse. Det skal der såmænd ikke ret mange regnskabsanalyser til for at finde ud af. Der må selvfølgelig være balance i disse sager.

Jeg er da enig i, at det på forskellige måder er et utrolig spændende område, vi er kommet til at diskutere. Der er lagt op på nogle måder, som jeg har betegnet som direkte fjollede, fordi de folk, der har taget fat på det, ikke normalt beskæftiger sig med området, men formentlig har syntes, det var spændende – de dér vildmænd.

Jeg vil da godt sige, at vi da også har ønsker til dette. Vi har bl.a. et ønske – det har vi tidligere markeret over for ministeren – vedrørende de mennesker specielt i fiskeriindustrien, som man straffede i 1982, fordi de ikke skulle bruge hjemsendelsesordningerne så voldsomt. De har fået nedsat deres ugeløn med op til 500 kr. på grund af, at man udbetaler dimittendsatsen, fordi de ikke kan få fuld arbejdstid. Det ønsker vi selvfølgelig fjernet. Det skal indgå i debatten. Vi har også andre ønsker.

Jeg synes, det er en spændende debat, vi er kommet i gang med, og det er spændende at se, hvad det kan ende med. Jeg synes som sagt, det kunne være rart at få en markering fra De Radikale: Hvor højt skal selvfinansieringen for parterne op?

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Til hr. Kaj Poulsens belæring skal jeg oplyse, at da denne regering først og fremmest ved en vild og tåbelig og vanvittig politik fik udlandsgælden til totalt at eksplodere – det var med 1986 som kerneåret og i årene deromkring – var Fremskridtspartiet med de fire mandater, vi sad med på det tidspunkt, ikke parlamentarisk grundlag for noget som helst. Vi havde overhovedet ingen indflydelse, da det gik galt i Danmark.

Hr. Kaj Poulsen har ret i, at da det ikke gik så godt, nemlig i perioden fra oktober 1982 og frem til det ulykkelige valg i januar 1984, ødelagde regeringen også en hel del. Det er rigtigt, at der dér findes eksempler på, at nogle personer, valgt på liste Z under helt andre forudsætninger – salige hr. Uffe Thorndahl og hr. Askjær-Jørgensen, og hvem vi ellers kan nævne – som partiforrædere og klasseforrædere og landsforrædere støttede den ødelæggende politik, denne regering kørte fra oktober 1982 og frem til januar 1984.

Men den helt undergravende politik, som startede i januar 1984, skyldtes, at Fremskridtspartiet blev så svagt, at vi ikke kunne få indflydelse på noget som helst. Det var dér, det kørte fuldstændig i grøften for Danmark med den kæmperekord med hensyn til valutaunderskud, vi havde i 1986 og årene før.

Efter september 1987 er det dog trods alt begyndt at gå i den rigtige retning med fremskridt, og det gør det forhåbentlig endnu mere, når vi

[Glistrup]

efter næste valg bliver fri for at skulle tage hensyn til Det Radikale Venstre. Det er dem, der virkelig har været med til at lave de ulykker, som hr. Kaj Poulsen omtalte.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg synes nok, at det er alvorlige beskyldninger mod Fremskridtspartiets gruppeformand, vi får her fra Folketingets talerstol: Landsforrædere, klasseforrædere, og hvad var det mere? Så vidt jeg husker fra de kulørte blade og dagspressen, blev hr. Dohrmann fotograferet på restaurant »Rio Bravo«, hvor han telefonisk indgik forlig med statsministeren. Det er vel første gang, vi har hørt et medlem af Fremskridtspartiets gruppe klassificere sin egen gruppeformand på den måde. Det synes jeg er interessant.

(Kort bemærkning).

Bollmann (CD):

Jeg vil bare sige til hr. Glistrup, at jeg som menigt medlem af Folketinget finder det lidt bekymrende, at hr. Glistrup kalder den fungerende formand for landsforræder.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

De store ulykker i de fem fjerdingår, jeg omtalte som en mørk periode, men som langtfra havde så store katastrofer som de efterfølgende tre år, skete i oktober 1982. Det var dér, Fremskridtspartiet bidrog med ulykker: dyrtidsreguleringens afskaffelse, afskaffelse af erstatning for vejrlig og alle de andre ting, der har ødelagt tingene for Danmark.

Rio Bravo-forliget fik aldrig nogen rigtig indflydelse. Der blev udskrevet valg halvanden måned efter. Der var nogle dårlige ting, vi slugte og støttede. Så fik vi løfte om nogle gode ting, men Det Radikale Venstre lavede så den fidus, at man simpelt hen strøg alt, hvad Fremskridtspartiet havde fået af indrømmelser i Rio Bravo-forliget. Fordi vi havde fået valg i mellemtiden, hvor De Radikale kunne lade være med at regne med Fremskridtsstemmerne, blev Rio Bravo-forliget, som det blev ført ud i livet, et dårligt forlig.

Det var såmænd ikke så dårligt et forlig efter sit indhold, men alt det dårlige blev gennem-

ført, og med hensyn til alt det gode begik man direkte aftalebrud fra de fire daværende regeringspartiers side, tilskyndet af Det Radikale Venstre, så alt det gode i Rio Bravo-forliget aldrig nogen sinde blev gennemført.

Glønborg (KRF):

Debatten om arbejdsmarkedsforhold er en hård belastning for ens ører og for det, der er imellem ørerne. Beskyldninger og skældsord, jammerklager og hånlige bemærkninger flyger gennem luften. Man fristes til enten at blive træt af det hele og vende ryggen til problemerne med en bemærkning om, at det hundeslagsmål vil man ikke være med i, eller at blive aggressiv og springe ind i køret og råbe højere end de andre. Et ordentligt spark til en eller anden kunne jo gå hen og give omtale i medierne.

Heldigvis har man også ret til at vælge at arbejde med problemerne, analysere dem og finde løsninger. Og den måde vælger Kristeligt Folkeparti med risiko for at blive forbigået i il-delugtende tavshed.

Næste punkt er så at have mod til at sige upopulære sandheder. Og lad mig straks sige en upopulær sandhed: Udlandsgælden og arbejdsløsheden skyldes mangel på næstekærlighed i hele den danske befolkning. Vi har alle sammen taget for rigeligt til os af goderne i 25 år. Vi har alle ansvar for, at problemerne løses, ikke et stort, fælles ansvar, som ingen i praksis handler efter, men vi har hver sin del af ansvaret, og det skal du og jeg handle efter dér, hvor vi er.

Arbejdsministeren har givet os en redegørelse, og den siger jeg tak for. Jeg synes, den giver arbejdsstof til resten af året. De fremlagte principper for a-kassernes virke både på indtægts- og på udgiftssiden falder i høj grad sammen med Kristeligt Folkepartis holdning. Der er tale om at give ansvar, så det mærkes, til enhver, hvis handlinger har betydning for situationen, og lad os endelig gøre ansvaret synligt.

Kristeligt Folkeparti sagde det for mere end 10 år siden og har sagt det mange gange siden, og vi tør sige det igen: Det mest skadelige og usolidariske, der kan gøres mod de arbejdsløse, er, at vi, der er i arbejde, kræver højere løn, at vi, der er arbejdsgivere, sjusker med omkostningsniveauet, og at vi, der er lovgivere og ledere i de offentlige systemer, skruer udgifterne til den offentlige service for højt op.

[Glønborg]

Arbejdsløsheden skal afskaffes, vejen er dels uddannelse, dels større flid og villighed til at tage fat dér, hvor der er behov for at få løst opgaver, og dels lavere produktionsomkostninger, sådan at resultatet bliver større eksport.

Kristeligt Folkeparti vil gerne være med til at drøfte de fremlagte modeller til a-kassesystemet. Vi vil også gerne drøfte tanken om at gøre a-kassememberskab obligatorisk. I det hele taget kan jeg give arbejdsministeren og dermed regeringspartierne tilsagn om et positivt samarbejde, uanset hvor mange andre partier der skal med i arbejdet.

Jeg vil gerne meget tydeligt gøre arbejdsministeren og såmænd hele det danske folk opmærksom på, at Kristeligt Folkepartis medvirken aldrig har generet arbejdstempoet, hvor vi har fået lov til at være med.

Til dem, der hårdnakket påstår, at det ville fremme arbejdstempoet her, hvis man overlod løsningen af opgaverne til nogle få store partier, vil jeg gerne sige, at vi jo så et tindrende klart eksempel i de hektiske dage før jul på, hvor svært det var at finde ud af, hvad det egentlig var, man var blevet enige om at være enige om, da regeringen havde lavet en aftale med ét kæmpestort parti. Det ville måske have været meget nyttigt, hvis der havde været en vågen opmand med, som kunne have redet trådene lidt ud til belysning af, hvad det egentlig var, man stod sammen om.

På dette område er der jo heldigvis ikke tale om ægteskaber, så jeg må have lov til at sige, at Kristeligt Folkeparti går ind i dette arbejde uden at være gift med hverken fagforeninger, arbejdsgivere, skatteministre eller nogen som helst, der skal have hyppet nogle særlige kartofler. Jeg vil sige: Vi elsker jer alle sammen, og derfor vil vi gerne gå positivt ind i et samarbejde med alle, fordi vi har ét fælles ansvar.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

For så vidt angår hr. Glistrups tale hæftede jeg mig ved lige præcis det samme angående regeringens valgmuligheder, som fru Lilli Gyldenkilde hæftede sig ved under sine bemærkninger. Men så er der i og for sig heller ikke mere at sige om hr. Glistrups tale.

Dernæst vil jeg vende mig til de syv andre ordførere og citere indledningen til redegørelsen, hvor vi sagde:

»Det er herefter regeringens håb, at Folketingets partier giver sig til kende i en fordomsfri debat om emnet, hvis betydning – lyset af de aktuelle udsigter for den danske økonomi – må være åbenbar.«

Jeg vil sige de syv ordførere tak for, at man er gået ind i en sådan åben og fordomsfri debat. Jeg synes, det er et lovende tegn for det arbejde, der skal udføres, for det virker på mig, som om ordførerne faktisk alle har sagt: Her er nogle åbenlyse problemer, her er nogle områder, vi skal tage fat på, og når vi kommer til løsningerne senere på sæsonen, er der behov for, at vi alle sammen ser fordomsfrit på, hvordan vi kan løse disse store problemer.

Det var lige præcis en sådan åben konklusion, regeringen havde håbet på i forbindelse med denne redegørelse, og derfor er jeg glad for at kunne drage den.

Hr. Kaj Poulsen havde i sin ordførertale nogle enkelte knubbede ord, men det ville jo ikke være hr. Kaj Poulsen, hvis ikke der var sådan nogle i hans ordførertale. Vi ved dog også, at der bag de knubbede ord er en vilje til at søge løsninger, og jeg synes, den vilje kom klart til udtryk i den måde, hr. Kaj Poulsen anerkendte de problemer, vi står over for.

Hr. Kaj Poulsen sagde direkte, at det er en omfattende omstillingsproces, vi er inde i, at der skal tages fat på strukturproblemerne, at det kræver vilje, nytænkning og mod. Han syntes ikke, redegørelsen var præcis nok på alle punkter, men sagde, at Socialdemokratiet gerne tager del i debatten om disse væsentlige strukturproblemer. Det er jeg glad for.

Jeg noterede mig også, at hr. Kaj Poulsen var meget positiv over for det, der i virkeligheden er hovedlinjen i redegørelsen, nemlig at vi skal have en aktiv indsats i stedet for passiv forsøgelse. Hr. Kaj Poulsen udtrykte sig direkte positivt vedrørende tankerne om en mere efterspørgselsrettet styring af uddannelserne.

Dernæst stillede hr. Kaj Poulsen en række spørgsmål for så vidt angår løsningerne, og det kan jeg godt forstå, men jeg tror, vi skal lade være med at gå for dybt ind i disse spørgsmål i dag. Jeg tror, vi skal udnytte de åbne meldinger, der nu er kommet i debatten, til at lægge op til nogle løsninger, som kan drøftes dels med arbejdsmarkedets parter, dels på et senere tidspunkt, når vi er fremme ved de konkrete løsningsforslag, med Folketingets partier.

[Arbejdsministeren]

Men når hr. Kaj Poulsen siger, at en gennemførelse af væsentlige ændringer i dagpengesystemet meget vel kan betyde, at der også må ske ændringer for så vidt angår trygheden i ansættelsen, vil jeg gerne give den melding allerede nu, at det er en sammenhæng, jeg godt forstår, og at det også er et tema, som regeringen vil beskæftige sig med i forbindelse med de overvejelser, vi skal gøre os i de kommende måneder.

Jeg glædede mig også over fru Lilli Gyldenkilde klare melding om, at SF er indstillet på en fordomsfri debat. Fru Lilli Gyldenkilde gjorde dernæst en række bemærkninger om de aktuelle midtvejsforhandlinger, men dem må man have mig undskyldt at jeg af gode grunde ikke kan kommentere på nuværende tidspunkt.

Fru Lilli Gyldenkilde erklærede sin vilje til at se på problemerne i forbindelse med den utilsigtede erhvervsstøtte, som ligger i dagpengesystemet, og var enig i, at der skal sættes på uddannelse både for de ledige og for de ansatte, der er ledighedstruede. Det tror jeg er vigtigt, for det er et af de væsentlige temaer i den redegørelse, vi netop har afgivet.

Jeg hæftede mig selvfølgelig også ved, at fru Lilli Gyldenkilde endnu en gang understregede behovet for den regionale indsats; det er ikke så mange dage siden, vi i Folketinget havde lejlighed til at udveksle synspunkter herom. Her er også noget, vi bør tage fat på.

Jeg blev en lille smule overrasket, da fru Lilli Gyldenkilde gik i ordduel med hr. Traberg Smidt, for jeg havde noteret mig, at fru Lilli Gyldenkilde ikke hylder princippet »én gang ufaglært, altid ufaglært«, og det var faktisk – sådan forstod jeg det, selv om der var lidt andre ord – en væsentlig del af hr. Traberg Smidts budskab, at selv om man én gang er startet som ufaglært, skal man have mulighed for via uddannelser at bringe sig i en situation, hvor man har større sandsynlighed for at få beskæftigelse. Derfor oplevede jeg, at der på det punkt egentlig var en stor grad af sammenfald mellem det, fru Lilli Gyldenkilde, og det, hr. Traberg Smidt sagde, men det tror jeg også den videre dialog vil komme til at vise.

For så vidt angår hr. Bollmanns bemærkninger må jeg fortolke dem på den måde, at hr. Bollmann egentlig var enig i, at der var tale om meget væsentlige problemer, men at hr. Bollmann var lidt skeptisk for så vidt angår løsningerne. Jamen det er ikke så mærkeligt, for de

skitser og ideer til løsninger, der her og dér præsenteres, er jo bestemt ikke færdigudarbejdet, og det har heller ikke været vores mening med redegørelsen.

Når jeg hørte hr. Bollmanns anerkendelse af, at uddannelsesindsatsen, opblødning af faggrænser, rådighedsregler og indslusningsløn er temaer, der skal drøftes med arbejdsmarkedets parter, er jeg fortrøstningsfuld med hensyn til, at det også på dette punkt vil lykkes at få en god dialog med Centrum-Demokraterne, sådan at de også kan være med i debatten om disse temaer.

Hr. Glønborg indledte sit indlæg med en analyse, som resulterede i en upopulær sandhed. Hr. Glønborg har ret i, at det ikke altid er den type upopulære sandheder, man høster roser for at komme med. Men ikke desto mindre er det nødvendigt at anerkende problemerne, og hvis man anerkender problemerne, som hr. Glønborg gjorde, må det få den konsekvens, som vi også lægger op til i redegørelsen, og som hr. Glønborg erklærede sig enig i, at vi må tage fat på en reform af dagpengesystemet, der gør, at den enkelte føler et større ansvar ikke bare for sin egen situation, men i virkeligheden også for samfundsudviklingen. Det er ikke simpelt at gøre – det kommer vi også ind på i redegørelsen – men det er et af de ambitiøse mål i den kommende dialog om løsningerne.

Jeg takker således hr. Glønborg for tilsagnet om at være med til at drøfte det kommende dagpengesystem og takker i det hele taget for tilsagnet om det positive samarbejde. Jeg kunne såmænd også godt somme tider tænke mig en lille katalysator på væggen dér, når vi har vores interessante drøftelser i den forligskreds, der lavede et par store forlig sidste efterår, men for så vidt angår arbejdsform og metode, når vi når lidt længere frem, vil jeg nødig konkludere i dag.

Sammenfattende vil jeg konkludere, at jeg er glad for, at vi i dag har haft en meget åben og fordomsfri debat. Jeg er også glad for, at det er lykkedes at omforme det meget væsentlige bidrag, som vismændene lavede i deres junirapport sidste år, til en redegørelse, som er blevet suppleret med nogle regeringsholdninger, og med udgangspunkt i det få en ganske spændende debat, som jeg i hvert fald kan bruge til at tage pejling af, når vi i de kommende måneder i regeringen skal formulere vore forslag til løs-

[Arbejdsministeren]

ninger og skal prøve at finde frem til en metode, en strategi for, hvordan vi kan få disse løsninger gennemført. Det bliver ikke nemt, men debatten i dag har været et konstruktivt skridt i den rigtige retning.

Kaj Poulsen (S):

Jeg tager ordet for at sige, at nu må træerne ikke gro ind i himmelen, som man næsten får indtryk af, når man hører ministerens konklusion af debatten.

Jeg mener at have konstateret under debatten, at hverken hr. Glistrup eller hr. Glønborg rigtig gav nogen melding om, hvad de mente, ud over at de mente noget andet end det, der stod i redegørelsen, og fra Kristeligt Folkeparti var meldingen i øvrigt, at de elskede os alle sammen. Hvis man tager udgangspunkt i det, må man håbe, at deres arbejde i dette spørgsmål vil blive båret af næstekærlighed, for så er vi helt rolige. Men det har vi jo ikke haft for væne at være i hvert fald i de sidste 6-7 år.

Men jeg synes nu, vi har haft en debat, hvor man også er gledet uden om nogle af de spørgsmål, som vismændene har peget på, og som ministeren loyalt har beskrevet i redegørelsen, nemlig hvordan man eksempelvis skal løse nogle trykproblemer ved, at arbejdsgiverne betalte 1-2 ugers dagpenge efter hjemsendelse. Det er noget, vi synes også skulle indgå i debatten.

Men én ting er afgjort: jeg synes, de meldinger, der har været fra et flertal herinde, har været så klare, at jeg ikke tror, vi skal spille megen tid på hverken bloktilskuddiskussionen eller den lønreguleringsdiskussion, som vismændene har lagt op til.

Men jeg synes faktisk også, at vi på baggrund af det, der er igen, har en mulighed for at komme et godt stykke vej med de andre emner, der er omtalt i ministerens redegørelse. Derfor håber jeg, at vi på denne baggrund får en god debat, og at vi ender med at få en løsning, som kan accepteres af alle parter. Vi glæder os til at arbejde, og jeg kan forstå, at situationen nu er den, at regeringen lægger op til, at det skal forhandles med arbejdsmarkedets parter, og at vi derfor må gå i venteposition. Det synes jeg er helt udmærket.

Men jeg har selvfølgelig også registreret, at ministeren på trods af hr. Glønborgs fromme tanker har udtalt til pressen, at det her skal la-

ves sammen med Socialdemokratiet, men lad nu det være.

Jeg håber naturligvis, at vi får noget konstruktivt ud af denne debat, således at vi får et betydelig mere moderne arbejdsmarked, der er lettere at arbejde i.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Det leder mig til at spørge hr. Kaj Poulsen, om det betyder, at der hermed er sagt fra fra Socialdemokratiets side over for et samarbejde med os andre. Skal vi nu igen opleve, at Socialdemokratiet ikke tør gå ind i et samarbejde med regeringen, mens andre får lov til at tage del i samarbejdet? Er man så usikker med hensyn til, hvad der egentlig sker, at man ikke tør være med, mens andre godt kan få lov til at deltage?

I anledning af, at hr. Kaj Poulsen nu bruger begrebet næstekærlighed, vil jeg lige gøre opmærksom på, at hvis man elsker sine børn, lærer man dem at gå; man bærer dem ikke livet igennem. Dette princip kan det såmænd være ganske godt at bruge også i denne sammenhæng.

Beskyldningen mod Kristeligt Folkeparti for ikke at have givet en melding kan udelukkende bero på, at hr. Kaj Poulsen ikke har hørt efter. Jeg gav netop en klar melding om, at vi var tilhængere af et a-kassesystem, hvor man gjorde de enkelte gruppers ansvarlighed mere synlig, end vi har været vant til hidtil, altså at vi kunne gå videre i arbejdet med at udforme de nærmere detaljer for den modelskitse, der er lagt op til her.

Det er altså ikke bare mundsvejr, når vi siger, at vi elsker jer alle sammen; det betyder også, at vi gerne vil have lov til at være med til at lave det stykke arbejde, og derfor vil jeg gerne vide, om vi må være med, eller om Socialdemokratiet er helt sikker på, at det går allerbedst, når de i deres almægtighed får lov til at stå alene.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg skal bestemt ikke fremture i Kristeligt Folkepartis polygame excesser, som de er udfoldet her i dag fra talerstolen, men blot fastslå, at jeg da synes, hr. Kaj Poulsens melding var ganske klar, og det har vi småpartier ingen grund til at jamre over. Hr. Kaj Poulsen siger

[Glistrup]

som arbejdsministeren, at hvis de finder sammen, hvad skal de så med hr. Glønborgs parti eller for den sags skyld med Fremskridtspartiet? Det er da klar tale. I så fald har de deres 126 mandater, og det er det, de attrår.

Men vores melding er: Hvis det skulle kikke med disse 126 mandater, er vi ikke bare fornærmede og sætter os uden for arbejdet, nej, vi står til rådighed med hensyn til at komme ind i et forlig. I den forbindelse beklager jeg, at hr. Kaj Poulsen kunne drage den konklusion, at der savnedes en klar melding i denne debat fra Fremskridtspartiets side. Hvis hr. Kaj Poulsen virkelig er så ked af ikke at have fået en klar melding fra Fremskridtspartiet, kan han gøre det hjemmearbejde at sætte sig ned og læse det, som jeg tydeligt henviste til, nemlig Fremskridtspartiets betænkingsbidrag af 12. december 1988 til lovforslag nr. L 55, s. 3-6, s. 11-12 og s. 13 - alt det, som hr. Glønborg i sin tid jamrede over at vi fik lov til at sætte på prent, men som det er nyttigt at have stående. Der kan man læse det, og så kan man sammenholde det med både det, der henvises til i disse bemærkninger, og den række steder i Folketingstidende, der henvises til. Endelig kan hr. Kaj Poulsen om nogle få dage læse de indlæg, jeg er kommet med her i dag, og så har hr. Kaj Poulsen i hvert tilfælde set en klar melding om, hvad Fremskridtspartiet mener, men om han er enig i den eller ej, altså om der kan bygges bro imellem vore partier, ved vi jo ikke på forhånd; det må vi stå åbne over for.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg tror, jeg kan glæde hr. Glistrup med at sige, at det kan der nok ikke. Men havde hr. Glistrup givet en melding om, hvad Fremskridtspartiets svar var på strukturproblemerne på arbejdsmarkedet, var der også andre herinde, der kunne tage stilling til det, men det har der ikke været i dette tilfælde.

Dernæst vil jeg sige til hr. Glønborg, at iveren for at sidde til bords med Socialdemokratiet fra Kristeligt Folkepartis side synes vi klæder Kristeligt Folkeparti.

Vi tilrettelægger ikke arbejdet i forbindelse med denne forhandling. Det er af flere ordførere markeret, at det kan være, det skal foregå i udvalget, og så er der ingen andre end vælgerne, der kan udelukke Kristeligt Folkeparti - det

vil formentlig også snart ske, men det kunne jo være, I kom med inden. Men det kommer an på, hvordan arbejdet tilrettelægges.

Det er jo regeringens redegørelse, der skal debatteres, og jeg går selvfølgelig ud fra, at regeringen tilrettelægger arbejdet efter det mønster, som regeringen finder er bedst. Vi har ikke besvær med at sidde i stue med nogen som helst. Den eneste, vi ikke bryder os om at sidde i stue med, er hr. Glistrup.

Må jeg dernæst have lov til at sige til hr. Glønborg, at når man får en melding, der siger, at alt kan debatteres, er det jo både en melding og ikke en melding, men hvis dette, at man taler om næstekærlighed i en ordførelse, er udtryk for, at man er ved at lægge om i Kristeligt Folkeparti, at man vil til at lære sine børn at gå, synes jeg, det er fint. Hvis man har sluppet den nihalede pisk, som man nu har brugt i de sidste 6½ år, synes vi, det er fint, for det er jo stort set kun gået ud over de dårligst stillede. Derudover har de markeret, at beskættningen af de beskædne formuer på 2-3 mia. kr. nu skal beskæres, at de syge skal have nogle afgifter på deres medicin, og vi kan blive ved. Hvis det er næstekærlighed over for de dårligst stillede i samfundet, tror jeg nok, jeg har fejlførtolket begrebet voldsomt, men hvis det er en anden form for næstekærlighed, der lægges op til fra hr. Glønborgs side her i dag, synes jeg, det er utrolig spændende.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg er lidt forundret over, at hr. Glistrup ikke hørte efter, for det plejer ellers at være karakteristisk for hr. Glistrup, at han hører meget nøje efter, hvad der bliver sagt. Jeg talte netop om, at dette var et felt, hvor der ikke var tale om ægteskaber på nogen som helst vis, og at man derfor ikke skal binde sig fast til nogen. Derfor er det naturligvis noget sludder at sige, at jeg har snakket for polygami; det har jeg netop ikke. Jeg siger, at der her ikke er ægteskabslignende tilstande, men at det drejer sig om et frit samarbejde, hvor vi netop kan være med alle sammen. Det er vores holdning, og det skal det være fremover.

Hr. Kaj Poulsen siger, at Socialdemokratiet ikke bestemmer tilrettelægningen af arbejdet. Nej, det er da selvfølgelig rigtigt, for det er arbejdsministeren, der har udspillet. Men kends-

[Glønborg]

gerningen er jo, at Socialdemokratiet, når man skal til forhandlingerne, stiller krav om, at vi andre ikke må være med, og det gælder, så vidt jeg har forstået, uanset om vi sidder på den ene eller på den anden side af Socialdemokratiet. Jeg synes egentlig, det kunne være meget interessant, om vi kunne få lidt større åbenhed i den arbejdsmodel.

Hvad angår hr. Kaj Poulsens vurdering af, hvad der er sket under den regering, vi var med i, vil jeg sige, at det er et vurderingsspørgsmål, som hr. Kaj Poulsen ikke skal slippe så let om ved som at påstå, at der skulle være brugt pisk. Det kan man selvfølgelig påstå, men vi er trods alt nogle, som mener, at den politik, der har været ført, i det mindste har været til gavn for de virkelig dårligt stillede i den fattige del af verden. Og når vi har levet på nas, på overforbrug, herhjemme, er det i det mindste ikke solidaritet med de dårligst stillede. Kærligheden skal også række ud over Danmarks grænser.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Ægteskab er monogami. Modsætningen, polygami, er det, som hr. Glønborg gentagne gange beskriver med at sige, at vi alle sammen skal være med i foretagendet. Jeg hørte således godt efter, da jeg lyttede til Kristeligt Folkepartis nye polygame partiprogram.

Hr. Kaj Poulsen efterlyser en afklaring af Fremskridtspartiets holdning til arbejdsmarkedets strukturproblemer. Jamen jeg har jo henvist til, hvor han kan læse om det. Det går kort ud på, at det, Folketinget kan bidrage med – Folketinget kan selvfølgelig ikke afgøre det hele – er at sørge for, at der bliver godt lønnet arbejde til alle, der er arbejdsdygtige; det er det, der skal til. Og ved godt lønnet arbejde forstår vi, at der er en god realløn, sådan at enhver, der gider gå på arbejde, også kan regne med at få rigeligt med livets goder ved, at der bliver produceret en del ting.

Derfor må Folketingets indsats være at sætte arbejdsgiverorganisationerne og arbejdstagerorganisationerne ud af spillet, for disse forældede indretninger fra 1899 bidrager i dag ikke til andet end deres eget forsøg på at opretholde tilværelsen, og de bidrager ikke på nogen måde til, at man får en højere realløn og en fuld beskæftigelse.

Vi skal holde op med at smide om os med skatteydermidler. Der anvendes nu 45 mia. kr. af skatteydermidler på det område, vi befatter os med. Hvis de 45 mia. kr., som i øjeblikket går til overflødige pjtatteuddannelser af den ene eller den anden art og til overflødige og vanvittige restriktionsbestemmelser, i stedet for kom til at virke i produktionen, ville vi være kommet et langt stykke vej til en bedre struktur på det danske arbejdsmarked. Det er det, Folketinget kan bidrage til.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil begynde her i anden omgang med at sige, at der ikke skal være tvivl om, at SF godt ved, hvordan tingene hænger sammen. Vi ved udmærket, at de fleste af de spørgsmål, vi har drøftet her i dag, er spørgsmål, som regeringen skal diskutere grundigt igennem med arbejdsmarkedets parter, og at alt vil afhænge af, hvordan parterne ser på det. Ingen skal være i tvivl om det, og derfor skal man heller ikke høre SF stå og tigge og bede og se ud, som om man står i kø for at komme i forhandling i denne sag.

På den anden side synes jeg, det ville være ganske klædeligt, om det store arbejderparti blev gjort opmærksom på, at det ikke altid er dem, der bestemmer. Så er det vist sagt.

Det, der hedder »intet over Folketinget«, håber jeg at man også forstår i organisationerne. Vi er alle klar over, at regeringen overlever på, at den i øjeblikket binder sig meget til samarbejdet med organisationerne. Ingen tvivl om det. Det er åbenbart kun hr. Glistrup, der ikke har opdaget det, men det får han nok øje på, inden der er gået så lang tid.

Det, jeg ville tage op, var et par ting, som jeg ikke fik taget op i første omgang. Det er noget, der mangler i redegørelsen. Nu ved jeg godt, at arbejdsministerens område ikke omhandler lære- og praktikpladser til unge. På den anden side mener jeg, at det er en vigtig del af en arbejdsmarkedspolitisk redegørelse om strukturproblemer. Hvis ikke vi får de unge i lære- og praktikpladser – og der står faktisk 14.000 unge mennesker uden lære- og praktikpladser – kommer det til at gå grumme galt på længere sigt.

Vi har tidligere givet vores bud på, hvordan vi kunne sikre, at de unge kom i lære- og praktikpladser, og det kunne være på den måde, at man vedrørende arbejdsgivernes elevbidrag –

[Lilli Gyldenkilde]

AER hedder det – sagde: De arbejdsgivere, som tager mange ind, skal slippe billigere end de arbejdsgivere, som ingen tager ind. Jeg ved, at undervisningsministeren har været inde på denne tankegang, og derfor vil jeg sige til arbejdsministeren, at det måske var en idé at tage det op, fordi vi skal have de unge i praktik- og lærepladser. Det kan ikke nytte noget, de skal stå udenfor.

Begrundet i arbejdsministerens indlæg skal jeg sige, at det glædede mig meget, selv om det ikke var et svar til mig, at ministeren påtænker at kigge nærmere på tryk i ansættelsen. Vi har råbt højt, klart og tydeligt om det i mange år, og vi står over for en konkurrencesituation med andre lande, som gør, at det er nødvendigt, at vi begynder at diskutere disse ting. Det kan vi komme tilbage til under et efterfølgende punkt.

Jeg forstår, at ministeren – og selvfølgelig forstår jeg det udmærket – ikke kan sige noget om midtvejsforhandlingerne på nuværende tidspunkt, men jeg glæder mig over, at ministeren havde bemærket, hvad SF sagde.

Jeg skal tage fat i den sidste del, nemlig arbejdsministerens undren over, at jeg kastede mig ud i debat med hr. Traberg Smidt fra Venstre. Det drejede sig ikke om den del af hr. Traberg Smidts tale, som omhandlede uddannelse. Tværtimod tror jeg, at hele Folketinget, når det kommer til stykket, er enig i, at der skal sættes uddannelsesmæssigt. Det omhandlede det gammelliberalistiske synspunkt, at man siger, at de, der er på lav løn, skal altid blive ved med at være det. Det, at man ikke kan komme ud af den situation, synes jeg er vigtigt at tage fat på, fordi det ikke kan nytte, at vi bilder hinanden ind, at bare vi har tilstrækkelig lave lønninger, skal vi nok klare problemerne. Sådan spiller klaveret ikke. Det ved vi. Vi lever i et højt industrialiseret samfund, hvor det i hvert fald har været en fremdrift for samfundet, at der er nogen, der har stillet lønkrav. Dermed er der selvfølgelig sket en afskalning, men der er også sket en udvikling, så vi burde stå os bedre, end vi gør i dag. Det var den del af det, som jeg var uenig med hr. Traberg Smidt i.

Til allersidst skal jeg sige til arbejdsministeren, at efter denne redegørelse må det stå helt klart, selv om der ikke skal drages alt for bombastiske konklusioner, at den gamle model for bloktilskudsfinansiering af a-kassesystemet er der ikke et flertal for. Om der så kan findes an-

dre modeller, skal jeg lade være usagt. Jeg har ikke tilbudt mig til andet end at se på, hvordan vi sikrer, at virksomhederne ikke bruger systemet til dagpengetænkning ved at korttidspare folk i dagpengesystemet.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil først sige til fru Lilli Gyldenkilde, at der er mange ting, som har sammenhæng med strukturproblemer, der ikke er omtalt i redegørelsen, for strukturproblemerne er omfattende, og man kan tage meget med. Vi har valgt nogle ting ud.

Jeg er fuldkommen enig i, at spørgsmålet om lære- og praktikpladser er vigtigt, selv om det ikke er mit daglige område, og jeg kan garantere fru Lilli Gyldenkilde for, at i regeringens ungdomsudvalg er det et tema, som beskæftiger undervisningsministeren, socialministeren og mig meget, hvad vi kan gøre for at få de unge ind i lære- og praktikpladser. Jeg er enig i, at det er en afgørende del af en løsning for de unge.

Både hr. Kaj Poulsen og fru Lilli Gyldenkilde var ved at forsøge at drage konklusioner vedrørende de enkelte løsningsmodeller. Det ville jeg totalt undlade, hvis jeg var hr. Kaj Poulsen og fru Lilli Gyldenkilde. Jeg synes, det ligger vidt åbent. Det, der netop er kendetegnende for debatten i dag, er, at feltet er åbent, og vi har i dag ikke bombarderet hinanden med, hvad der ikke kan lade sig gøre. Jeg vil også appellere til, at det er den måde, vi arbejder på fremover, for hvis vi fortsætter en diskussion ud fra, hvad vi alle sammen på forhånd mener ikke kan lade sig gøre, er det helt sikkert, at vi ikke får løst problemerne. Det, debatten i dag ellers har drejet sig om, er, at vi skulle tænke fordomsfrit på, hvad der skal til for at løse problemerne, og dér mener jeg, at konklusionen er åben. Jeg er enig med hr. Kaj Poulsen i, at træerne ikke vokser ind i himmelen. Det føler jeg heller ikke de gør. Det tillader vores tilstedeværelse i Danmark i øvrigt ikke at træer gør; de vil altid blive klippet ned, inden de når så højt. Alligevel var jeg glad for debatten, og den glæde kan hr. Kaj Poulsen ikke tage fra mig, ej heller med sit andet indlæg. Jeg kan bekræfte, at det er tanken nu at gå videre med disse drøftelser med arbejdsmarkedets parter og derefter vende tilbage til Folketingets partier.

[Arbejdsministeren]

Det er korrekt, når hr. Kaj Poulsen noterer, at jeg har sagt, at jeg gerne vil lave væsentlige ændringer på dette område sammen med Socialdemokratiet, men det er lige så korrekt, at jeg i arbejdsmarkedspolitikken ønsker så brede flertal som overhovedet muligt, og jeg ønsker ikke at udelukke nogen fra det brede flertal. Jeg vil sige, at jeg både hørte og forstod hr. Glønborgs meldinger, og jeg syntes, de var præcise. Jeg synes, at når vi skal tilrettelægge arbejdet, skal vi gøre det ud fra, at vi får så mange med i processen, får så mange med i løsningerne og får så mange med i ansvaret som vel muligt. Den diskussion får vi lejlighed til at vende tilbage til på et senere tidspunkt, når vi skal tilrettelægge, hvordan vi får løsningerne gennemført.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Når jeg fandt det nødvendigt at tage ordet i anden omgang på baggrund af ministerens konklusion, var det, fordi jeg i andre sager har erfaret, at når ministrenes konklusioner får lov til at stå alene, er det dem, der refereres over for organisationerne. Jeg synes, at når vi skal videre med denne debat, som har været åben – jeg synes, det har været en god debat – skal vi være klar til at drage konklusioner af debatten og viderebringe dem. Det var simpelt hen på baggrund af en erfaring, jeg har gjort, at jeg syntes, det var nødvendigt at markere, at der – hvis man har lyttet til de taler, der har været holdt – altså er ting, der ikke er mulige.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Naturligvis er det ministeren, der til enhver tid konkluderer af en debat, ingen tvivl om det, men når man synes, at ministeren er lige på kanten af en konklusion, som i hvert fald er det modsatte af, hvad man egentlig kunne konkludere, synes jeg nu, at man må tillade sig at gå op én gang til.

Jeg mener, det var klart, at på det område, der handlede om finansieringen af dagpengene fremover, kan man i hvert fald ikke bruge den model, der er lagt op til, og som er en gammel model, Venstre har kørt med, jeg ved ikke i hvor mange år, nemlig bloktilskudsfinansieringsformen. Det stod mig klart, og det mener jeg stadig

væk står til troende, at da hr. Jørgen Estrup heroppe talte om, at vi skal have en drøftelse af disse ting og prøve at se på, hvordan vi kan få oplysninger frem, som kan fortælle os, hvordan vi i givet fald skal lave ændringer, hvis der skal laves ændringer overhovedet, og det har jeg jo ikke hermed givet grønt lys for for SF's vedkommende, så mener jeg, at man af det og i øvrigt af, hvad andre partier har sagt – CD, Socialdemokratiet, SF for bare at nævne nogle af dem – kan konkludere, at der ikke på nuværende tidspunkt er tilslutning til bloktilskudsmuligheden af finansieringen.

Jeg synes, det er vigtigt, fordi vi ved, at de meldinger, der kommer fra debatten i dag, jo bliver læst og fortolket af dem, som skal drøfte videre i trepartsforhandlingerne, og jeg synes altså, at det er rimeligt at få præciseret, at nok var der ikke mange konklusioner, der kunne drages, og nok har det været en åben og fordomsfri debat, hvilket vi alle har lagt op til det skulle være, men den ene konklusion mener jeg nok vi er så tæt ved, som vi overhovedet kan være.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Lad mig blot for klarheds skyld tilføje, at da regeringen ikke har lagt nogen model frem, ej heller har forsøgt at gøre det, kan der selvsagt heller ikke drages nogen konklusion for så vidt angår regeringens model i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 39:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af lønmodtagernes tryghed i ansættelsen.

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.
(Fremsat 10/1 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Dette forslag er praktisk taget en ordret gentagelse af det forslag, SF fremsatte i oktober 1987, og SF skal ikke bebrejdes det fjerneste, at de står ved deres tidligere tanker.